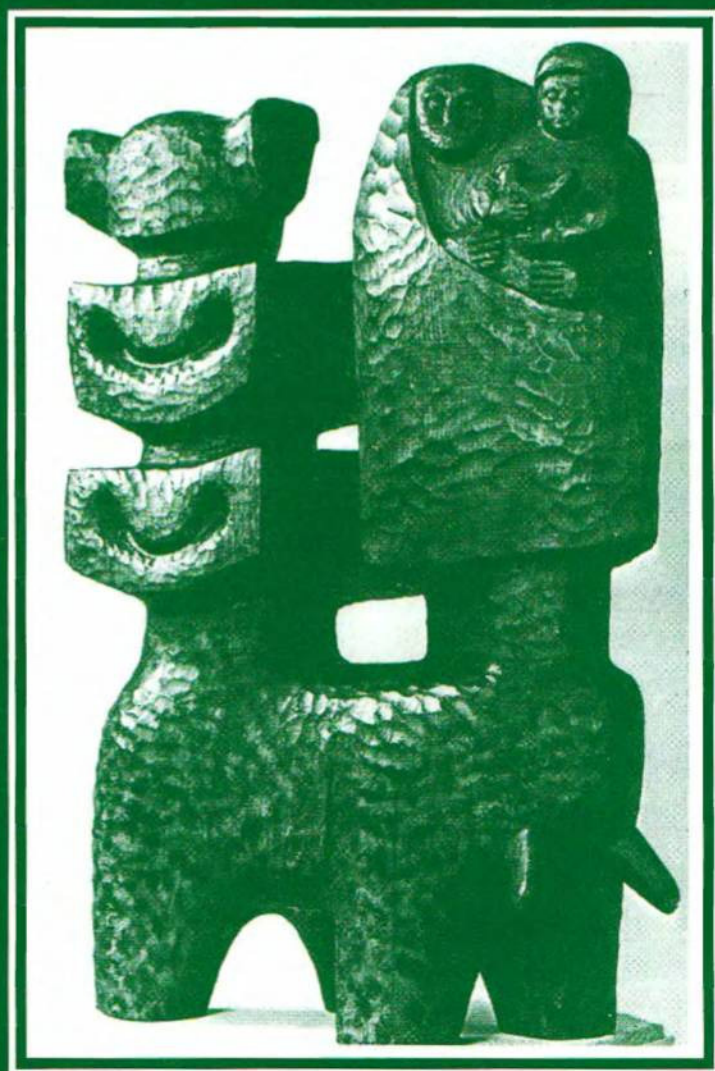

ЛЕМКІВЩИНА LEMKIVSHCHYNA

РІК XXII, Ч. 1 (84)

ВЕСНА — 2001 — SPRING

VOL. XXII, No. 1 (84)

НАША ЦІЛЬ: ОБ'ЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ЕТНОГРАФІЧНИХ ЗЕМЕЛЬ
У ВІЛЬНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ДЕРЖАВІ

OUR MOTTO: THE UNITY OF UKRAINIAN ETHNOGRAPHIC TERRITORY
IN A FREE UKRAINIAN STATE

ЛЕМКІВЩИНА

ЛЕМКІВШЧУНА

ВИДАЄ ОРГАНІЗАЦІЯ ОБОРОНИ ЛЕМКІВЩИНИ В АМЕРИЦІ
PUBLISHED BY ODLWU, INC.

РІК XXII, Ч. 1 (84) ВЕСНА — 2001 — SPRING VOL. XXII, No. 1 (84)

ЗМІСТ

Вітання	1
Шевченківські Роковини	2
П. Полянський: Визвольні вогні Срібної Землі (ІІ)	3
М. Старчак-Вавричин: Архів Лемківської комісії товариства "Просвіта"	6
О. Полянська-Гринчук: Роздоріжжя	9
<i>Lemkivshchyna</i>	
Easter Greetings	10
Shevchenko's Last Poem	10
Chornobyl closure	11
D. Novansky: An American search for victims of Operation "Wisla"	12
Я. Зоряна: Церква у руїні	14
Б. Жеплинський: Завадчани	15
Ст. Семенюк: "Нашого цвіту по всьому світу"	17
П. Шафран: Торжество 2000-ліття християнства в Західній Лемківщині	18
М. Мушинка: Володислав Грабан — член СПУ	20
<i>Рецензії, анотації</i>	
В. Жила: Гарячі звуки незабутніх днів (ІІ)	21
<i>Вісті зі СКУ</i>	
Українці для України! (Звернення)	23
дума: Презентація нового видання "Михайло Черешньовський"	25
<i>Бюлетень СФУЛО</i>	
Резолюції засідання президії СФУЛО	26
<i>З життя Організації</i>	
С. Гованський: Відбулися Загальні Збори ФДЛ	28
Нам пишуть: До видання книжки Ст. Женецького (М. Мицько)	29
Відійшли від нас: Св. п. Ліліяна Завада	30
Пожертви на Пресовий Фонд "Лемківщини", Коляда 2000-2001	30-31

На обкладинці: Григорій Пецух: Весна. Дерево, 1970

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Марія Дупляк (гол. редактор), Володимир Кікта, Павло Лопата

EDITORIAL BOARD:

Marie Duplak (Editor-in-chief), Volodymyr Kikta, Pavlo Lopata

Мистецьке оформлення обкладинки Михайла Черешньовського

Cover design by Mykhailo Cheresniyovskiy

КРАЙОВА УПРАВА ООЛ

ЕКЗЕКУТИВА

Зенон Галькович	голова
Марія Дупляк	1-ий заст. голови
	і реф. зовнішніх зв'язків
Стефан Гованський	2-ий заст. голови
	і музейний реф.
Анна Войтович	секретар
Стефан Косцюлек	скарбник

РЕФЕРЕНТУРИ

Василь Гаргай	організаційна
Юрій Ковальчик	допомога
Іван Гресь	культ.-освітня

ВІЛЬНІ ЧЛЕНИ

Іван Васічко	Володимир Блажейовський
Іван Філь	Тетяна Малиняк
Зенон Войтович	Анна Пивелчак
Микола Дупляк	

КОНТРОЛЬНА КОМІСІЯ

Михайло Дзіман	голова
Володимир Кікта	член
Теодор Марчівський	член

ТОВАРИСЬКИЙ СУД

Іван Хомко	голова
Юлія Котляр	член
Петро Русинко	член

Адреса Крайової Управи ООЛ:
ODLWU, Inc.

P.O. Box 7, Clifton, N.J. 07011-0007

Адреса Редакції й Адміністрації:
"Lemkivshchyna" Magazine
P.O. Box 7

Clifton, N.J. 07011-0007 USA

Fax: 973-473-2144 e-mail: mduplak@aol.com

Printed in USA by COMPUTOPRINT Corp.

35 Harding Avenue, Clifton, N.J. 07011

Tel.: (973) 772-2100

Fax: (973) 772-1900

e-mail: computoprint@aol.com

**ОРГАНІЗАЦІЯ ОБОРОНИ ЛЕМКІВЩИНИ
В АМЕРИЦІ**

вітає

**Главу Української Греко-Католицької Церкви
Блаженнішого Патріярха**

Любомира Кардинала Гузара

**та бажає Божих ласк,
кріпкого здоров'я і багато років життя
на службі Богові й українському народові.**

Екзекутива ООЛ в Америці

Патріярх Любомир Гузар

***З радісним святом
ВОСКРЕСІННЯ ХРИСТОВОГО***

вітаємо

***Ієрархів Українських Церков, український нарід у вільній Україні
та на поселеннях, проводи українських організацій і установ.***

Зокрема сердечно вітаємо

***Світову Федерацію Українських Лемківських Об'єднань,
прроводи наших братніх організацій, об'єднаних у СФУЛО,
управи та членство Організації Оборони Лемківщини в Америці.
Всіх Вас вітаємо могутнім ХРИСТОС ВОСКРЕСІ***

**КРАЙОВА УПРАВА
ОРГАНІЗАЦІЇ ОБОРОНИ ЛЕМКІВЩИНИ В АМЕРИЦІ**

ШЕВЧЕНКІВСЬКІ РОКОВИНИ

Звернення Українського Конгресового Комітету Америки

Кожного року українські громади в Україні і на поселеннях, де живуть свідомі українці, святочно відзначають пам'ять нашого національного генія і пророка Тараса Шевченка. Український Конгресовий Комітет Америки, у цьому 2001 році, коли припадає 140-ва річниця смерті Тараса Шевченка, закликає всі українські громади святочно відзначити Шевченківські Роковини.

Значіння геніяльності Шевченка у тому, що він відзеркалював суть нашої національної психіки, клав духовні підвалини під нашу збірну всенародну ментальність, формував із рабів і гречкосіїв героїв, став нашим Дороговказом і Символом у “мандрівці століть”. Велич і сила Шевченка не тільки в його геніяльному розумінні людської психіки, де він дорівнює, а то і перевищує таких велетнів як Данте чи Гете, але передусім у тому, що Шевченко був співцем і пробудителем українського народу, і по сьогодні залишився пророком наших національних стремлень.

Із Шевченкових слова училися “так як треба” своєї мудрості молоді покоління тих, які ступаючи “у сліди Шевченка”, досягнули Українську Самостійну Соборну Державу. На десятому році відновлення своєї державности, Україна ще переживає час випробувань і кризи. На жаль, ще є у нашому суспільстві “блудні сини”, які саботують державотворення та обкрадають державу на мільярди, та за словами Шевченка, “помагають із матері полатану сорочку здирати”. Розлетілася рабовласницька імперія СССР, але Росія і далі не хоче зріктися своїх претензій до України. Вже — повільно, поступово і підступно — почалися намагання втягнути Україну в сферу контролю Росії. Тепер, більше ніж будь-коли, нам треба виявити багато витривалості, рішучості, розсудливості і політичної зрілості. Однак, в першу чергу, нам потрібно єдності усіх національно свідомих сил, до якої завжди закликав Тарас Шевченко:

*“Обніміте ж, брати мої
Найменшого брата.
Нехай Мати усміхнеться,
Заплакана Мати”.*

Однак, щоб Мати-Україна могла радіти із нашої єдності, Шевченко закликає нас, щоб ми стреміли до об'єднання, зрозумівши в першу чергу нашу історію. Він радить нам подумати про могили, яких є тисячі, розкинутих по цілій Україні, та розпитати:

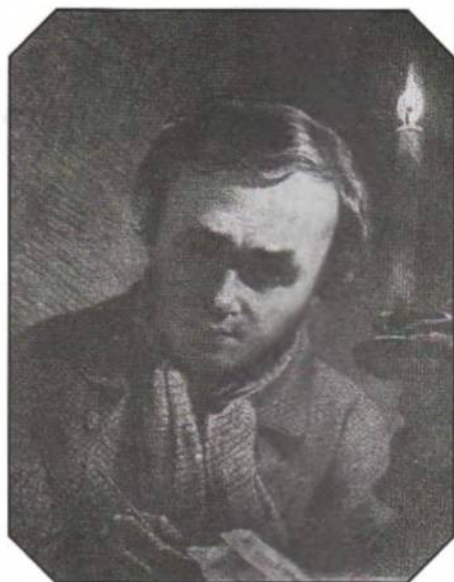
*“...Мучеників, кого, коли,
За що розпинали?”*

Застановімся над цими словами, згадуючи Шевченка у його роковини.

За Український Конгресовий Комітет Америки

Михайло Савків, мол.
Президент

Марія Дупляк
Секретар

Тарас Шевченко

Не нарікаю я на Бога,
Не нарікаю ні на кого.
Я сам себе, дурний, дурю.
Та ще й співаючи. Орю
Свій переліг – убогу ниву!
Та сію слово. Добрі жнива
Колись-то будуть. І дурю!
Себе-таки, себе самого,
А більше, бачиться, нікого?

Орися ж ти, моя ниво,
Долом та горою!
Та засійся, чорна ниво,
Волею ясною!
Орися ж ти, розвернися,
Полям розстелися!
Та посійся добрим житом,
Долею полийся!
Розвернися ж на всі боки,
Ниво-десятино!

Та посійся не словами,
А розумом, ниво!
Вийдуть люде жито жати...
Веселії жнива!..
Розвернися ж, розстелися ж,
Убогая ниво!

Чи не дурю себе я знову
Своїм химерним добрим словом?
Дурю! Бо лучче одурить
Себе –таки, себе самого,
Ніж з ворогом по правді жить
І всує нарікать на Бога!

[1860, С.-Петербург]

ВИЗВОЛЬНІ ВОГНІ СРІБНОЇ ЗЕМЛІ*

СПОМИН УЧАСНИКА-ЛЕМКА, З ВИЗВОЛЬНИХ ЗМАГАНЬ ЗАКАРПАТТЯ

(Закінчення)

5. По нашій програній...

Переночував я в лісі, а ранком пішов навмання далі. Перед обідом мене чіпався блуд і я мусів вийти з лісу. На узліссі побачив хатину і туди спрямував свої кроки. Спершу став обсервувати, хто тут заходить чи виходить і пізнав Івасика, що був джурою в головному коші в Хусті.

Я пішов до нього і ми розговорилися. Він розказав мені, що діялося в столиці. Брак зброї й амуніції та велика ворожа сила перемогли січовиків. Маляри по звірськи знущалися над полонними. Наприклад, коли захопили в полон кухаря з головної кухні, то розпороли йому живіт і всадили туди чобіт... Довелося відступати в Румунію. Румунське відношення до нас не було краще. Румуни позабирали всю нашу зброю, а на третій день передали січовиків малярам. Під час того, як маляри гнали їх до Хусту, Івасикові вдалося втекти.

Івасик порадив мені переодітися по цивільному, або хоч кожуха десь роздобути і прикрити однострій, що так разить малярів. Я послунав його, роздобув кожуха, кріса заховав під полу і так вирушили ми в дальшу дорогу.

Довелося йти дрімучими лісами, в незнамому терені. По чотирьох днях мандрівки Івасик дуже втопився і став мене прохати, щоб ми переночували десь у хаті. Перед вечором вступили ми до одного села і зайшли до самотньої хатини. Господар нагодував нас, але перестеріг, що мусимо матися на острозі, бо ранком сюдою переходили малярські гонведи і попали на слід захованих у лісі січовиків. Вив'язався бій, січовики застрілили одинадцять малярів, але і самі загинули. Маляри окружили їх, двох убили, а двох зловили живими і в жорстокий спосіб замучили. Трупи січовиків і тепер лежать під лісом. Ми попросили господаря, щоб вечором запровадив нас на те місце, бо хочемо похоронити тіла геро-

їв, що загинули за кращу долю Карпатської України.

Господар погодився і ніччю пішли ми на те місце. Нашим очам представилася жахлива картина. Тіла замучених були страшено змаскровані. Руки й ноги повикручені, носи й вуха повідрізувані, очі виколоті, а в кожного стремів забитий у груди багнет.

Це обурило нас до живого і ми рішили відплатити ворогам. Закарпатцеві текли з віч сльози і скреготів зубами. Він сказав тихим голосом: — “Вічна слава буде вам борцям січовиків, що загинули від ворога, борючись за кращу долю нашої країни та безталанного народу!”

Ми викопали могилку і похоронили спільно своїх друзів-січовиків. Опісля господар погостив нас вечером і я пішов у ліс спати. Івасик був такий змучений, а може й переляканий, що рішив спати в гостинних господарів. Ранком прийшов я по нього, але він сказав, що остає на місці і мені довелося йти самому.

Я рішив дібратися до словацького кордону і пішов у напрямку Сваляви. По кількох днях подорожі зблизився до одної хати в селі Довге. Тут під лісом жило двоє старих людей. Від них я дізнався, що вчора відбувся ту бій січовиків із малярами. Вони порадили мені оминати село, бо тут є маляри. Я послунав і пішов навпростець високими гірськими верхами. У лісі, в горах довелося мені переночувати. Ранком обудили мене соняшні промені, що так щедро нестили верхів'я гранатових Карпат. Я рішив поступити до Сваляви і ще раз оглянути знайомі місця. Щоб краще себе замаскувати, я взяв на плечі в'язок дров і подався до місточка. Переходячи місто я бачив скрізь малярські прапори. Глибокий жаль здавив серце. Ще вчора тут маяли наші рідні прапори... Ще вчора ми боролися за свої рідні права, за свою державність, а сьогодні ми здані на ласку проклятого ворога... Минувши Сваляву, подався я в ліс. У скорому випала злива і я наскрізь промок. Треба було

* Див. “Лемківщина”, ч. 3-4, 2000.

зайти кудись та переночувати. Слід було висушитися. Смеркало. Скоро стало випогоджуватися. Вкоротці донісся запах диму. Я побачив за купкою смерік хатину, а даль ще за потічком село. Туди спрямував свої кроки. У хаті був тільки хлопчик підросток та його молодша сестра. Незабаром прийшла середніх літ жінка. Я попросив дозволу переночувати. Вона погодилася. В міжчасі хлопчина кудись вибіг, а там прийшов із крісом у руці його батько. Я довідався, що це була мадярська родина, а господар був у міліції. Він звернувши до мене кріса став шукати зброї і зауважив на мені січовий однострій. Тоді закричав по чеськи: — “Кріста Пана Бога твого, ти се сакраментські січак?!” Опісля зв’язав поясом мені руки і повів у село. Пригадуючи собі картини мадярських звірств я рішив утекти. Ми доходили до потоку. На мості я скочив в річку, але маючи зв’язані руки впав. Це може мене врятувало, бо він вистрілив, але куля пролетіла наді мною. Темна ніч взяла мене в свою опіку і я став тікати, не зважаючи на дальші стріли. Зі села далися чути свистки і бігла погоня. Я тікав що сил, та маючи зв’язані руки, часто падав. Підносився і дальше біг. Мені пощастило добігти в ліс. Десь здаля блимали електричні лампочки і мигали тіні погоні, та я був врятований. Мій страх розвіявся, а на його місце прийшла втома й нелюдське виснаження та насонність. Сильно боліли потовчені боки, лікті та коліна. Я присів та став зубами перегризати ремінь, яким були зв’язані руки. Це мені вдалося. Опісля пішов дальше. Мене лякали люди та їх живла. Темний бір був найкращим другом. Правда, нераз ще довелося здорово гепнути об землю або дістати гілкою по обличчі.

Вкінці вийшов на поляну. Тут було ясніше і я помітив копицю сіна. Щойно тепер завважив, що моє мокре вбрання замерзло. Я скинув його і простер біля копиці, а сам зарився глибоко в сіно.

Не знаю як довго я спав. Пробудився на голос півня. Лякаючися, щоб хтось тут мене не помітив я одівся в мокре убрання і пішов дальше. Довелося бігти, щоб дещо розігрітися.

По деякому часі зійшло сонце й потепліло. Я зійшов на прогалину в лісі, сів на пеньку та став просушувати вбрання. Дошкулював голод, та в село було лячно йти... На своєму шляху стрінув я дроворубів, що накормили мене і вказали шлях до містечка Перечина.

У Перечині зайшов до знайомого дядя. Він нагодував мене та ще й дав харчів на дорогу і вказав кращий шлях на Ужгород. Від нього я довідався, що мадярські війська пройдуть на словацьку границю й може дійти до війни.

На своєму шляху стрінув я двоє людей. Жінка дуже плакала. Ми розговорилися і вона сказала, що вертається з мужем з похорону свого брата. Він учителював у Перечині, а опісля був старшиною січовиків. По окупації Закарпаття мадярами мусів укриватися, та все таки його зловили і в страшний спосіб замучили. Живцем розрізували шкіру і там насипали піску. Очі викололи. Руки і ноги полумали. Одним словом страшно змасакували все тіло.

Вони тепер верталися до Ужгороду, де проживали. По вимові пізнали, що я не закарпатець. Я розказав, що і як, а вони запросили мене до себе на нічліг.

Я зайшов до них у хаті і ляг спати. Ніччю збудив мене рип дверей. Я відкрив очі і при світлі електричних лампочок побачив двох гонведів.

Мигнула думка, що господар видав мене мадярам, та скоро побачив, що він їм щось пояснює і вони відійшли... Опісля господар сказав, що вони приходили за квартирами для війська, а при тій нагоді побачили мене і питали хто я такий. Він пояснив, що свояк і вони відійшли.

Удосвіта я одівся і господар повів мене в ліс та показав шлях до кордону. Десь здаля відізналися гармати. У повітрі побачив я бій двох літаків. Один із них, залишаючи по собі сіру смугу диму, коміть покотився в долину...

Мені пригадалися слова про близьку війну зі Словащиною. Невдовзі ліс став рідшати й переді мною замайорів кордон...

6. Закінчення кривавої епопеї

Мені пощастило перейти кордон і я опинився на Словащині. Я думав, що вже вирвався з-під ненависних мадярських впливів, та помилився. Від стрічних словаків довідався, що цей терен захопили мадяри. Вони заняли місто Собранце. Я дійшов до села Орехово. Тут було повно мадярських військ, бо недалеко йшла лінія фронту.

Заходжу до одної словацької родини і впрошуюсь на ніч. Вони радо погоджуються і запрошують до вечері. Ми тільки що вспіли засісти до вечері, а тут зарокотили гармати і стрільна запалили кілька хат в селі. Перелякані господарі забрали дітей і втікли до ліса, а мене

попросили остатися і припинювати господарства.

Ніччю розбудили мене крики та удари прикладів у двері. Виходжу на двір, а тут мадярські фронтовики вимагають їжі. Неласкаво я годував наших відвічних ворогів, та нічого було діяти. Вже не заснув до ранку. Ранком утихла стрілянина і вернулися господарі. Вони подякували мені і стали намовляти, щоб я остався аж усе вщухне та покращає погода. Я погодився на те й остався. У найближчу неділю пішов збіжними полями в бік кордону. По якомусь часі забілили граничні стовпи. Я вийшов зі збіжжя, оглянувся чи немає впоблизу граничарів, і що духу побіг на другий бік.

Пощастило і тим разом! Я аж легше відітхнув. Тепер мені нічого лякатися ненависних мадярських гонведів.

У містечку Тибишеві жив мій брат, бувший січовий стрілець. Мені вказали його подвір'я. Дома були тільки діти, що не дуже прихильно віднеслися до якоїсь незнаної їм людини. Сильно змучений подоріжжю пішов я в садок і тут приляг. Мала братова дівчинка десь вибігла, а там вернулася з батьком. Ми себе спершу не пізнали. Коли я сказав йому, хто я, він радісно кинувся мені на шию і ми щиро привітались.

У брата я остався аж до розвалу Польщі. По розвалі Польщі повертаю в рідне село. До мене в хату зібралися сусіди і з великим зацікавленням стали випитувати про події на Закарпатті. Прийшла і старенька Грицькова мама та зі сльозами в очах стала питати, що є з її сином. Щоб не ранили її серця, я сказав, що ми з ним розійшлися. Я був у іншій частині. Старенька жінка врадувана пішла до дому, а мені було соромно, та сказати всю правду — не мав відваги.

За декілька днів вернувся в село Степан, що теж був у Хусті і попав у мадярський полон.

З ПОЖОВКЛИХ ЛИСТКІВ

42-ий Відділ ООЛ допомагає Карпатській Україні (1938 р.)

Organization For The Defense Of Western Ukraine

Branch 42

4655 Martin Street

Detroit, Michigan

Шановні Члени!

Українці, що походять з західної частини Східної Галичини, з Лемківщини, а які є зорганізовані в Організацію Оборони Лемківщини, а в нашому місті, в 42-ий відділ цієї організації, бажать рівнож причинитись до розбудови української автономної держави, Карпатської України та прийти їй з матеріальною поміччю.

З цієї нагоди, ми, члени 42-го відділу Організації Оборони Лемківщини, влаштуємо Українсько-Лемківський День, на якому бажемо не тільки виявити свою національну солідарність з іншими українцями, але рівночасно здобути поважну матеріальну поміч Карпатській Україні. А що наші сили, сили свідоміших лемків в цьому місті ще за слабкі, ми звертаємось отцею дорогою до Вас за піддержкою та поміччю.

Тому прохаємо Вас не влаштувати ніяких своїх підприємств на день 18 червня, а в цей день прибути всі як один на „Українсько-Лемківський День.“ Коли деякі наші лемки, що ще хитаються та вагаються побачать українську силу, так вони з певністю перейдуть в наш табір та скріплять національну силу нашого народу на еміграції.

Рівночасно, щоби наша лемківська поміч для Карпатської України була якнайбільша, відділ 42-ни Організації Оборони Лемківщини влаштує великий конкурс популярності, який відбудеться на „Українсько-Лемківському Дні“, де мється вибрати „Україну“, „Карпатську Україну“ та „Лемківщину.“ Конкурс буде переводитись так, що будуть продаватись голоси, кожний по центові, а котра ділячка дістане найбільше голосів, та буде вибрана „Україною“, друга зряду „Карпатською Україною“, а третязряду з найменшим числом голосів, „Лемківщиною.“ Ввесь дохід з конкурсу та з „Українсько-Лемківського Дня“ піде на поміч Карпатській Україні.

Прохаємо цілу Вашу організацію прибути на цей „Українсько-Лемківський День“ громадно, з своїми прапорами, щоби задемонструвати перед світом та перед самими собою, що лемки рівнож ширі українці, що ми всі один народ, а що наша найбільша ідея, це є віляна та злучена Україна, для котрої ми готові віддати свої сили, свою працю, свій час, а в потребі навіть своє життя.

В день 18 червня, всі як один прийдім на „Українсько-Лемківський День.“

За Управу 42-го Відділу О. О. Л.:

.....
Голова

.....
Секретар

.....
Касієр

Мадяри видали його полякам, а ті запроторили його в Березу Картузку. Тут дуже зле обходилися з інтернованими. На доказ показав руки і ноги попухлі від кайданів. Він звільнився в часі розвалу Польщі.

Це було б закінчення спомину про мою участь у визвольних змаганнях Карпатської України. Ми, громадяни української нації, виконали наш звичайний обов'язок. Так треба було. Того вимагала Україна. Наша сіра, скромна праця не принесла бажаних успіхів. Нам не пощастило вдержати державности. Замало було сил і нас залила ворожа потопа. Помимо щедрих жертв не осягнули сповнення задушевних мрій.

Проте я не зневірюся тим! Свято вірю, що прийде день світлого воскресіння! Прийде день, у якому виборемо Соборну й Незалежну Українську Державу.

1954 рік

АРХІВ ЛЕМКІВСЬКОЇ КОМІСІЇ ТОВАРИСТВА “ПРОСВІТА”

Товариство “Просвіта” охоплювало своєю діяльністю і найзахіднішу гілку українського народу – Лемківщину, яка, зважаючи на свої географічні умови, віддаленість від центрів українського життя, української культури, була у найважчому не лише економічно-господарському, але й культурно-просвітянському становищі. Для постійної просвітянської роботи в цьому регіоні при головному Виділі Товариства “Просвіта” 1 листопада 1911 року була створена Лемківська комісія. Однак Перша світова війна та події наступних років перервали її роботу надовго. Відновити систематичну діяльність комісії вдалося лише в 1932 році, яка продовжувалась до 1939 р. Архів Лемківської комісії при розподілі архівних фондів між архівами Львова після війни був відокремлений від основного фонду Товариства “Просвіта”, що зберігається у ЦДІА України у Львові, і зберігався серед неопрацьованих матеріялів відділу рукописів ДНБ ім. В. Стефаника АН України. У 1988 р. на ці матеріяли складено інвентарний опис, фонд не використовувався дослідниками. Тепер це Фонд №122 (“Просвіта”), відділу рукописів цієї ж бібліотеки. Він нараховує 68 одиниць збереження, основна частина яких – матеріяли діяльності Лемківської комісії при Головному Виділі Товариства “Просвіта”. Це зокрема, документи Лемківських конференцій 1926, 1932, 1933, 1937 рр., реферати “Сучасний стан Лемківщини під оглядом української національної свідомості” “Про територію Лемківщини, її населення і економічні умови життя”, “Стан греко-католицької церкви на Лемківщині”, та інформації про розповсюдження української преси на Лемківщині. Збереглося також листування Комісії з українськими установами Галичини про надання Лемківщині всебічної господарської і культурно-освітньої допомоги, листування з установами при Лемківщині про стан справ в окремих селах, громадах, про залучення дітей з Лемківщини до навчання у

фахових школах, гімназіях і надання їм матеріальної допомоги, справа з документами діяльності редакції газети “Наш Лемко”, хронологічні рамки документів 1926-1939 рр. У фонді є також матеріяли редакції журналу “Життя і знання”. Згадка про Лемківську комісію є у монографії “Лемківщина”¹, а дещо ширше висвітлено підсумок діяльності комісії у нарисі історії “Просвіти”.²

29 вересня 1926 р. у м. Сяноку відбулася перша конференція у справі Лемківщини, в якій взяло участь 15 осіб – представників Лемківщини та центральних і культурно-освітніх українських установ. На конференції було порушено питання створення організаційного центру в Сяноку для координування праці цих установ на Лемківщині. Кожна установа взяла на себе зобов’язання відповідно до свого профілю. Ревізійний Союз українських кооперативів повинен був координувати всю роботу і забезпечити установи належною літературою; Товариство “Сільський господар” зобов’язувалося надати Лемківщині економічну допомогу, організувати курси метод господарювання, “Народна Торгівля” і Центросоюз брали на себе створення складів товарів для українських кооперативів, крамниць; Маслосоюз зобов’язувався подбати про відкриття молочарень та підприємств переробки молока; на Центробанк і товариство “Дністер” покладался обов’язок кредитної допомоги Лемківщині, а товариство “Рідна Школа” мало турбуватися про відкриття шкіл, бурс, курсів крою та шиття, про підготовку учительських кадрів для Лемківщини. Конференція звернулася до Товариства “Просвіта” з закликом утворити комітет праці для західних земель України” (од.зб. 21).

Однак становище на Лемківщині погіршувалося з року в рік у зв’язку з поширенням москофільства і запровадженням православ’я, провокуванням українського сепаратизму. Виникла загроза денаціоналізації Лемківщини і

відірвання від матірнього українського народу. Постає необхідність посилити культурно-освітню роботу, вести її постійно і цілеспрямовано. У зв'язку з цим, 13 грудня 1932 р. у Львові була скликана друга конференція у справах Лемківщини. Її учасники заслухали доповідь інспектора А Гаврилка "Сучасний стан Лемківщини під оглядом української національної свідомості"³. Конференція прийняла розгорнуту резолюцію, у першому пункті якої стверджувалося, що "справа Лемківщини є справою всеукраїнською".⁴ У резолюціях підкреслювалося, що лише "негайна і пильна поміч всього українського суспільства врятує Лемківщину". Конференція закликала всі центральні культурно-освітні та економічні установи поширити свою діяльність на Лемківщину, а політичний провід українського суспільства – взяти її під опіку. Учасники конференції зверталися до українських послів у польському сеймі з закликом вважати Лемківщину спільною виборчою округою і назначити хоч одного посла для праці на цій території. Фінансовим установам рекомендувалося визначити в бюджетах квоти для Лемківщини. Конференція постановила звернутися до еміграції в Америці про матеріальну допомогу Лемківщині. Особливої ваги у постановках конференції надавалося боротьбі з москофільством і русофільством, плянувалося розширити позашкільну роботу в селах – відкривати читальні, бібліотеки, дитячі садки, реалізувати клич "книжка на захід", активізувати роботу бурс у Новому Санчі, Горлицях для лемківських дітей, організувати їх навчання у школах Східної Галичини. Виконавчим органом для організації цієї роботи при Головному Відділі Товариства "Просвіта" створювалася, а фактично відновила роботу Лемківська Комісія, а для праці на місцях – комітети у повітах. Раз у рік плянувалося проводити конференції Лемківської Комісії для підведення підсумків і планування роботи.

Як свідчать документи архіву, відразу ж після конференції було затверджено особовий склад комісії, в яку увійшли М. Дзерович, І. Брик, І. Гижа, А. Гаврилко, В. Зубрицький, С. Магальяс, М. Брилинський, В. Кобів та ін. Протягом січня-лютого 1933 р. усім центральним економічним і культурно-освітнім установам були надіслані листи, у яких повідомлялося про резо-

Сторінка "Нашого Лемка", Львів, 15.XI.1935 р.

люцію конференції⁵. 31 січня 1933 р. постанови конференції надіслані Українській Парляментарній репрезентації та Президії УНДО. Тоді ж надіслано лист до Ревізійного Союзу українських кооперативів з проханням внести в бюджет підпорядкованих йому установ постійну позицію на поширення кооперації на Лемківщині і представити плян цієї роботи. 4 лютого надіслано листи до всіх українських видавництв і книгарень з проханням виділити безоплатно книжки для формування мандрівних бібліотек для Лемківщини⁶. Того ж дня подібного змісту листи надіслано до редакторів українських газет з проханням виділити безоплатно або за знижену плату примірники своїх видань для Лемківщини, а також систематично публікувати інформацію з Лемківщини і про Лемківщину⁷.

У листі до Студентської репрезентації (10.01.33) комісія просила доручити своїм організаціям провести якнайінтенсивнішу освітню працю на Лемківщині. Збирати статистичний і фактичний матеріал про життя лемків, “при всякій нагоді підчеркувати вагу й значення Лемківщини як найдалі висуненого на захід українського бастиону для української нації”⁸. Були надіслані також листи до об’єднань і організацій української еміграції в США⁹. Ці листи і звернення знайшли широкий відгук громадськості.

Про це свідчать матеріали лемківської конференції, яка відбувалася 25 грудня 1933 року і підвела підсумки проведеної роботи за рік¹⁰.

У звіті відзначено, що на поклик допомоги Лемківщині відгукнулися всі українські установи, широкий відгук мав клич “книжка на захід”. Всього за рік зібрано 15000 примірників, закуплено також книжки за зниженими цінами. На Лемківщину пішло 14 мандрівних бібліотек, 500 безоплатних передплат на газети, створено 18 осередків пропаганди католицької преси. До архіву Комісії зібрано матеріали про лемків і Лемківщину. На Лемківщині було засновано 18 нових читалень “Просвіти”, Т-во “Сільський господар” організовувало свої осередки, делегувало інструкторів, “Рідна Школа” організувала 8 дитячих садків, було створено кооперативи, які об’єднали 6300 чоловік¹¹. Учасники конференції схвалили роботу Комісії за рік, постановили, що і надалі робота центральних установ повинна бути ударною, це відображатиме інтереси Лемківщини, і загально національні.

Одним з пунктів резолюції конференції був протест проти примусового запровадження у школах Лемківщини т.зв. “Лемківського букваря”, “абсурдного з боку педагогіки і шкідливого тенденційно”.

Конференція постановила поширити діяльність Лемківської Комісії на Лемківщину і Ярославщину, а центр її діяльності перенести на філію Т-ва “Просвіта” в Сяноку¹².

Як уже відзначалося, звітні конференції Лемківської Комісії плянувалося проводити щороку, однак наступна, четверта (починаючи з 1926 р.) конференція відбулася тільки через три роки – 1 січня 1937 р. Справа в тому, що, не зважаючи на те, що робота українських установ проводилася на Лемківщині спокійно, без зайвого афішування, все таки вона викликала різку негативну реакцію органів влади Польщі. В цей час у Польщі активізувалася політика колонізації національних меншин і зміцнення польськості на східних просторах держави (кресах). Для послаблення українського суспільства і застосовувалася тактика розчленування українців на окремі групи, залежно від їх етнографічних особливостей (бойки, гуцули, лемки). Створювалися численні товариства, комітети, діяльність яких спрямову-

валася на польонізацію українського населення. Особлива увага відводилася лемкам, розроблялись різні псевдонаукові теорії щодо їх походження¹³. Завданням цих теорій було заперечити те, що лемки є частиною українського народу, і довести їх окремішність. Як засіб використовувалося русо- і москофільство, яке органи влади відверто підтримували, щоб таким чином розчленувати лемківську громаду і потім легше її польонізувати. Для цього використовувалась і церква. У 1934 р. було створено Апостольську адміністрацію для Лемківщини, яка фактично стала осередком русифікації, було закрито майже всі читальні “Просвіти” на Новосанделчині, Ревізійний Союз українських кооперативів позбавили права ревізувати українські кооперативи, які підпорядковували польським органам. Частину лемківських повітів (від Сяніччини) приєднано до Краківської судової апеляції. Всі ці заходи були спрямовані на те, щоб недопустити вплив українських культурно-освітніх та економічних установ на Лемківщину. Це примусило Головний Виділ “Просвіти” припинити офіційно діяльність Лемківської Комісії і передати її функції Комісії для охорони і культурно-освітнього піднесення західних окраїн української землі. Необхідно було знайти нові методи праці на Лемківщині – непомітної і майже безіменної, але послідовної і постійної. Через це і конференція відбулася аж у 1937 р. Як свідчить звіт про роботу у 1934, 1935 і 1936 рр.¹⁴, праця просвітян була успішною і плідною. Продовжували працювати мандрівні бібліотеки, здібна молодь з Лемківщини залучалася до навчання у Східній Галичині. В 1934 р. І. Тиктор почав видавати газету “Наш лемко”, видання якої з 1936 р. здійснювала Лемківська Комісія. Комісія видала книжку Ю. Тарновича “Історія Лемківщини”, були нав’язані контакти з лемками на еміграції. Для цього Головний Виділ “Просвіти” видав студентові М. Дудрі, що виїжджав до Америки, повноваження працювати на користь “Просвіти” і Лемківської Комісії зокрема. Ця праця принесла плоди – лемки-емігранти в Америці створили Союз Оборони Лемківщини і почали видавати часопис “Лемківський дзвін”, який надсилався і на Лемківщину, надходила також і вагома матеріальна допомога Лемківщині¹⁵.

РОЗДОРІЖЖЯ

(Приписки до писанок)

На роздоріжжях
нам колись було бути.
Одним на Схід іти казали,
других на Захід
з коріння вирвали.

Бідний лемко з хати прогнаний,
запрах корову у ярмо
на віз поклав діточки,
заплакану маму,
та все своє поламане майно.
При дорозі пристає –
о поворот Ісуса молить,
у дідову чугу його огортає,
хотай на дворі жаром кипить.
А на роздоріжжях
дальше стоїть
хрест високий

кругом галузям
смереки городжений
коли вітрець із яворини,
там часом вступає,
тихим шепотом
молитву за нас відмовляє.
А часом бургливий, лютий
з дощем перелетить,
у лісі сховаєсь
і сльози ковтає.

Олександра

Полянська Гринчук

“Спомини воском писані”

До моїх писанок роблю приписки, бо так хотіла б, щоб мої писанки були зрозумілі для всіх. Щоб промовляли за себе, за мене, про Лемківщину. Щоб очі радувались, коли поглянець, щоб серце з нами було, коли зрозумієш.

О. Полянська Гринчук

На конференції були також заслухані доповіді про стан греко-католицької церкви на Лемківщині¹⁶, загальний огляд Лемківщини. У прийнятих резолюціях конференція констатувала ріст української свідомості на Лемківщині, незважаючи на денаціоналізуючі течії, ставила перед українською парламентарною репрезентатцією завдання вести політику так, щоб Лемківщина не була тереном для експериментів уряду, вимагала усунення “Лемківського букваря” із шкіл, протестувала проти діяльності Апостольської Адміністрації для Лемківщини, спрямованої на підтримку москофільства.

Це була остання лемківська конференція, але комісія працювала до 1939 р. – до початку війни. Про це свідчать матеріали її архівного фонду. Отже, документи архіву Лемківської Комісії відкривають одну із найяскравіших сторінок діяльності Товариства “Просвіта”, спрямованої на захист, національне і господарське відродження найзахіднішої вітки України – Лемківщини.

До шановних дописувачів:

Пригадуємо, що журнал “Лемківщина” є кварталником, що появляється у березні (весна), червні (літо), вересні (осінь) та грудні (зима).

Ласкаво просимо присилати статті/дописи до “Лемківщини” найпізніше місяць до дати публікації журналу.

Статті, отримані після рецензії, будуть поміщені у наступному випуску журналу.

Редакція

¹ Лемківщина. Земля. Люди. Історія. Культура. – Нью-Йорк, Париж, Сидней, Торонто, 1988, т. 1, ст. 190-200.

² Нарис історії “Просвіти”. Львів, Краків, Париж. 1993, ст. 59-60.

³ Текст див.: ЛНБ ім. В. Стефаника АН України. Відділ рукописів, Ф.122, од. 36.5. Далі у посиланнях подається тільки номер одиниці збереження. Оскільки документи у справах фонду не пронумеровані, номер аркуша не вказується.

⁴ Од. 36.5.

⁵ Там же.

⁶ Там же.

⁷ Там же.

⁸ Там же.

⁹ Там же.

¹⁰ Од. 36.3.

¹¹ Од. 36.12.

¹² Там же.

¹³ Лемківщина. – 1988, т. 1, ст. 195-198.

¹⁴ Од. 36.17.

¹⁵ Там же.

¹⁶ Текст див.: од. 36.16.

LEMKIVSHCHYNA

VOL. XXI

SPRING 2001

No. 1

XPICTOC BOCKPEC!

CHRIST IS RISEN!

*We Extend Best Wishes and Holiday Greetings This Joyous Easter Season
to All Our Members and Friends,
Especially to Lemko Ukrainian Organization in Ukraine, Poland and Slovakia,
and to All Ukrainians Wherever They May Live!
May the Resurrected Christ Bring You Great Joy and Happiness
This Holiday Season and Always!*

ORGANIZATION FOR DEFENSE OF LEMKO WESTERN UKRAINE

THE 140th ANNIVERSARY OF TARAS SHEVCHENKO DEATH

SHEVCHENKO'S LAST POEM

Should we not then cease, my friend,
My poor dear neighbor, make an end
Of versifying useless rhymes?
Prepare our wagons for the time
When we that longest road must wend?
Into the other world, my friend,
To God, we'll hasten to our rest...
We have grown weary, utter-tired,
A little wisdom we've acquired,
It should suffice! To sleep is best,
Let us now go home to rest...
A home of gladness, you may know!
No, let us not depart, nor go –
It is early still,
We shall yet take walks together,
Sit, and gaze our fill,
Gaze upon the world, my fortune,
See how wide it spreads,
Wide and joyful, it is both
Bright, and of great depth!
We shall yet take walks my star,
On a hill climb high,
And take our rest together... And
Your sister-stars, meanwhile,
The ageless ones, will start to shine,

Through the heavens glide...
Let us linger then, my sister,
Thou, my holy bride,
And with lips unsullied we shall
Make our prayer to God,
And then set out quietly
On that longest road,
Over Lethe's plumbless depths,
Waters dark and swarthy,
Grant me then thy blessing, friend,
With thy holy glory.
While this and that and all such wear on,
Straight let us go, as the crow flies,
To Aesculapeus for advice,
If he can outwit old Charon
And spinning Fate... And then, as long as
The old sage would change his purpose,
We would create, reclining there,
An epic, soaring everywhere
Above the earth, hexameters
We'd twine, and up the attic stairs
Take them for mice to gnaw. Then we
Would sing prose, yet with harmony
And not haphazard.

Holy friend, Companion to my journey's end,
Before the fire has ceased to glow,
Let us to Charon, rather, go!
Over Lethe's plumbless depths,
Waters dark and swarthy,
Let us sail, let us bear
With us holy glory,
Ageless, young for evermore...
Or – friend, let it be!
I will do without the glory,
If they grant it me,
There on the banks of Phlegethon,
Or beside the Styx, in heaven,
As if by the broad Dnipro, there
In a grove, a grove primaeval,
A little house I'll build, and make
An orchard all around it growing,
And you'll fly to me in the shades,
There, like a beauty, I'll enthrone you;
Dnipro and Ukraina we
Shall recollect, gay villages
In woodlands, gravehills in the steppes,
And we shall sing right merrily.

Feb. 14-15, 1861

CHORNOBYL CLOSURE

(AN APPEAL TO THE COMMUNITY)

On December 15, 2000, a long-awaited day arrived for Ukraine – the final closure and ceasing of operations of the Chornobyl nuclear power plant. Following the devastating nuclear explosion on April 26, 1986, the Chornobyl plant has been the scene of many operations shutdowns due to poor Soviet-style engineering construction. The G-7 countries, along with Ukraine, signed a *Memorandum of Understanding* in Halifax, Canada in December 1995 to close the Chornobyl nuclear power plant as quickly as possible with the appropriate funding coming from those industrialized nations. Ukraine hold official closing “ceremonies” at the Chornobyl power station on December 15, 2000 with representative from the G-7 countries and other nations, as well as the NGO community participating.

Here in the United States, the Ukrainian community is particularly concerned about the continuing plight of those afflicted from the world's worst nuclear disaster. Evidence of radiation and its effect on the Ukrainian population has been overwhelming. As they seek humanitarian assistance and expertise to treat their ailing victims, hospitals inundated with children and adults battling leukemia and other types of radiation-born cancers cannot obtain the resources they need from the depressed Ukrainian economy. As to Chornobyl's effect on its environment. Ukraine's vast fertile lands will remain ruined and barren and its underground water supplies contaminated for decades, if not centuries to come. Furthermore, when Chornobyl's

nuclear power station finally cease to operate on December 15, 2000, tens of thousands of its nuclear scientists, engineers, and staff was left unemployed, thus contributing to social hardships and additional strain on Ukraine's economy.

The Ukrainian Congress Committee of America and the Ukrainian American Coordinating Council welcome the closing of the Chornobyl nuclear power plant. We, however, would also like to stress the need for continuing humanitarian assistance to those most afflicted by

I. Marchuk: Chornobyl tragedy.

the consequences of this disaster – whether medical, environmental, or social. In the past ten to fifteen years, the Ukrainian-American community has contributed hundreds of hours, and millions of dollars in helping the victims of the Chornobyl nuclear disaster. With the closure of Chornobyl, we appeal to the Ukrainian commu-

nity in the United States to actively engage in humanitarian assistance to those afflicted by the Chornobyl disaster. Your donations and efforts will be most effective if focused through existing Ukrainian-American organizations already providing assistance to Ukraine.

Ukraine needs our help. The Chornobyl disaster and its consequences for Ukrainian society have been catastrophic and continuing. We should always remember those who are less fortunate and those who seek our assistance!

Ukrainian Congress
Committee of America

Ukrainian American
Coordinating Council

AN AMERICAN'S SEARCH FOR VICTIMS OF OPERATION "WISLA"

I was an undergraduate history major at Columbia University when I first became interested in the topic of "Operation 'Wisla'." As part of a course on World War II, one of my professors required that her students conduct an interview with someone who had lived during the wartime period and, then, write a paper based on this oral history. I chose to interview my maternal grandmother, born in 1921 in the village of Smerekowec in the Lemko region, because I knew that she had experienced the Soviet and German occupations as a young adult.

My grandmother did not end the interview with the conclusion of World War II, however, but continued to explain how, on one morning in the early summer of 1947, Polish soldiers came to her home, ordering her entire family to be packed and ready to leave within a few hours. My grandmother described running after chickens in an attempt to lock them in cages as the family quickly decided what could be packed into their sole wagon and what would have to be left behind. She described being crammed into a cattle car with her two infant daughters (one of whom was my mother), other relatives, as well as all of their farm animals, and enduring many days on the train with little food, unsanitary conditions, and no idea of where they were being taken. And she described disembarking in western Poland and being shown to a small, isolated location where she and a small number of other families from the Lemko region were informed that the decrepit houses standing before them were now their new homes. Not until fourteen years later, after the political atmosphere in Poland had relaxed, did they have an opportunity to leave western Poland by emigrating to the United States. So incredible to me were these images of Operation "Wisla" that they remained with me long after my college paper was written, prompting me, in 1998, to apply for a Fulbright scholarship to Poland with the aim of interviewing other Ukrainians who, likewise, had been forced to leave their ancestral lands in 1947.

I spent most of my first semester as a Fulbright Scholar at Jagiellonian University's

Institute of History in Krakow, reading books and articles on the history surrounding Operation "Wisla" and getting better acquainted with Polish-language academic materials, in particular. While I could have chosen to spend the majority of my time researching in the archives, I was anxious to get out in the field, feeling that documenting the stories of those who could still recall Operation "Wisla" was a greater priority. Over fifty years had passed since the Ukrainians in Poland had been relocated and relatively little time remained before all of the people who could give first-hand accounts disappeared completely. This reality became even clearer to me when my own grandfather's sister passed away, just days before I had plans to visit and speak with her regarding her experiences.

With a contact in the city of Legnica, I traveled first to western Poland, figuring that my search would be more successful there, considering that most of the Ukrainians who had been relocated across the country had simply remained in the west. Although one of the Polish government's reasons for carrying out Operation "Wisla" was to force assimilation upon the Ukrainian minority by dispersing them through western and northern Poland, I was pleased to find that the Ukrainian community and culture have remained strong in Legnica. One of four Ukrainian high schools in Poland is located in Legnica, for example. The day that I arrived there, the director of the school invited me to a concert in which his students sang traditional Ukrainian songs, celebrating the birthday of Taras Shevchenko. I saw many similarities between the Ukrainian community in Poland and the Ukrainian diaspora in the United States, as both groups are attempting to pass on Ukrainian traditions to younger generations in the face of a dominant national culture.

In Legnica, as well as in other areas, I found that I had little difficulty locating people who had lived through Operation "Wisla." Although there is no longer a large number of survivors, one person would often refer me to another, so that I had a

D. Hovansky with one of the victims of Operation "Wisla".

continuous list of Ukrainians to contact. Local priests were also a great help, identifying for me the older members of their parish who had undergone relocation and who might agree to speak with me. Once or twice, someone who had heard about me through the community grapevine even searched me out themselves and asked to be interviewed. Being an American of Ukrainian – and, more specifically, Lemko -- descent, I was able to gain the trust of the people with whom I spoke because I was "one of their own," yet I was also a novelty to many who found it amusing that a young American woman would want to travel around Poland conducting interviews.

During my time in Poland, I spoke with dozens of people who had in some way been personally involved in Operation "Wisla." I interviewed men and women from regions ranging from Kholmshchyna to Lemkivshchyna who had been forced by the relocation campaign to leave their houses and land. I talked to people who, accused of being "Ukrainian nationalist sympathizers," had been taken to Jaworzno concentration camp, and to individuals who had not had any idea where their loved ones had been sent after they were taken away to the camp, and even to one couple that had met while imprisoned in Jaworzno. (The topic of Jaworzno was of particular interest to me because my paternal grandfather, who died when I was a young girl, had also been imprisoned there.) I spoke with former members of the Ukrainian Insurgent Army (UPA) who had been active in Poland, and discussed their activities during 1947, as well as

their opinions regarding the controversial role that General Swierczewski's assassination played in the Polish government's decision to resettle the Ukrainian minority. I watched as some of the people with whom I spoke broke down crying as they remembered past events, while others expressed anger at the injustice of Operation "Wisla," while still others continued to harbor fear of government reprisals for speaking about the events of 1947.

To say that the experience of meeting those who lived through Operation "Wisla" and listening to their recollections was amazing would be an understatement. Over 140,000 people were removed from their territories at gunpoint, yet because of the repressive communist government in Poland, the Ukrainian minority, for decades, could not speak out against the act. As I was told during interviews, those who were released from the Jaworzno concentration camp were made to sign documents stating that they would not discuss what they had experienced, and many of those who were relocated to the western and northern areas of Poland for a long time feared using their own language among their new Polish neighbors. The victims of Operation "Wisla" were essentially people without voices. Therefore, having the opportunity to converse with individuals who could tell me exactly what occurred in WWII and post-WWII Poland, I received an exceptional lesson in history, at the same time that I learned a great deal about my family's background.

Perhaps the most personally significant of my travels were the last few months that I spent in Lemkivshchyna, interviewing Lemkos who had returned to their native land after Gomulka came to power in Poland in 1956. I became familiar with the villages of Smerekowec and Zdynia, from where my mother's family and my father's family originate, respectively. For centuries my ancestors had resided in this small region, but, as a result of Operation "Wisla" and similar World War II politics, my family is currently spread throughout Ukraine, Poland, and the United States. I was thrilled to speak with Lemkos who remembered my grandparents, and was surprised by the number of times I met someone – by the name of Kaszczak, or Ciuryk, or Szpynda, for example – who had family members that I knew in the United States. During

ЯРИНА ЗОРЯНА

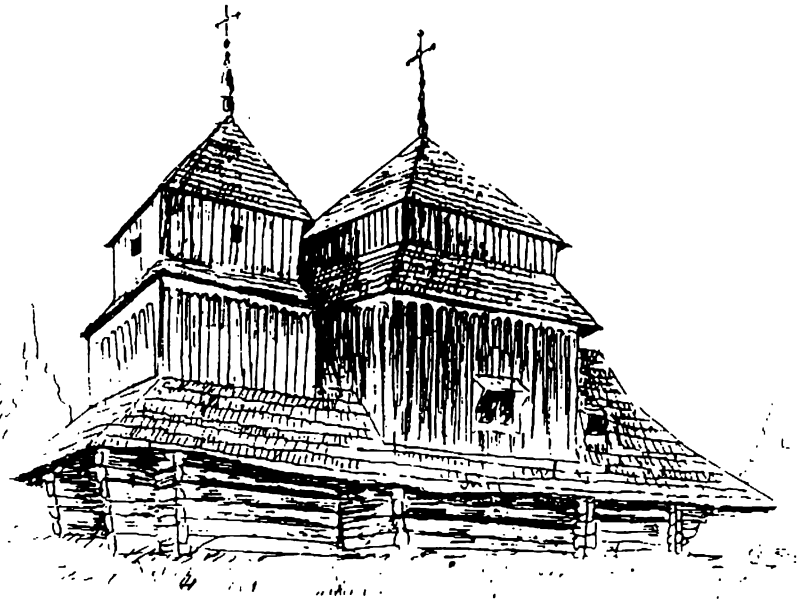
ЦЕРКВАМ У РУЇНІ НА ЗАСЯННІ, ХОЛМЩИНІ, ЛЕМКІВЩИНІ, ПІДЛЯШШІ

(Моїй церкві)

Церковце моя рідна, деревна
Чотириста літ тому збудована,
Свідку чесний: дідів і предків слава —
Ти від русичів мольби принимала,
Ти мене хрестила, учила, вінчала.
Для тебе щиренько я квітки збирала,
А тепер я тужу і вірші складаю —
Зруйнована церкво, я тебе кохаю!

Хоч живу далеко, ген за океаном,
І знаю, що більше на тебе не гляну...
Хоч живу півсотні літ тут, на чужині,
Де покриті сріблом й золотом святині —
Кращої за тебе я досі не знаю...
Хотіла б хоч раз там у "старому краю"
Обняти це місце, хоч зором обняти,
Глянути в руїни і сльози пускати...

Там, де липи цвіли, де кості спочили
Дідів-русичів, могили... могили...
А там чужі люди і чуже довкілля...
Це для мене тяжке й чорне божевілля...

*Бібрка. Церква Положення Риз Пречистої Богородиці.
Лісько 1600.*

Прийми зов душевний, церкво у руїні,
Що гідно служила колись Україні:
В тисяча шістсотім тебе будували.
Хай "Вісла" розкаже, коли зруйнували...

Із збірки "Розсипане намисто"

each of these conversations, I was told about the barriers which those who returned had faced, attempting to reclaim their land. I was told that, if their houses had not already been burned down or taken apart by the mid-1950's, these Lemkos had usually had to buy back their homes from the Poles who inhabited them after Operation "Wisla." Furthermore, precisely because it was not easy to move back to Lemkivshchyna, the region has remained one of the poorest and least-inhabited in Poland. One of the greatest tragedies of Operation "Wisla," was that Lemkivshchyna, an area which had exhibited a unique dialect and traditions, was practically destroyed and will probably never look as it did before 1947.

I continue to ask myself if there is anything that can be done to save the Lemko culture. While emphasizing that a great many individuals deserve praise for their contributions towards this end, I

applaud Jerzy Starzynski, head of the Centrum Kultury Lemkowskiej in the city of Legnica for trying to preserve Lemko traditions and teach them to others. He directs the "Kyczera" Lemko song and dance ensemble, which performs for audiences around the world, and regularly performs at both the Lemko Watra in Zdynia, organized by Obyednanya Lemkiv and the Vatra-in-Exile in the western Polish town of Michalow, organized by Stowarzyszenia Lemkow. In my view, the popular ensemble serves as a wonderful example of how various groups within the Lemko community, divided and unable to agree on many historical and political issues, share the mutual interest of solidifying and publicizing the Lemko heritage. Hopefully, our collective pride in the customs of our ancestral region can serve as a base for future cooperation and long-term sustainability.

Diana Hovansky

ЗАВАДЧАНИ

(СПОМИН)

Дитинство моє, про яке згадую з приємністю, минуло в лемківському селі Завадка Риманівська, де батько о. Михайло Жеплинський в період 1928-1938 рр. був священиком, парохом місцевої церкви. Село було розкинене вздовж річки, яка вилась між двома високими горами Потрус і Циргова. Лемки, місцеві жителі, любили свої гори і з ними пов'язували різні оповіді, байки та вірування, які залюбки любив слухати.

Серед жителів Завадки Риманівської мені, перш за все, пригадується дяк Петро Сеньо, який жив недалеко від церкви і місцевої плебанії (приходства), де жили і ми. В дяка Сеня були три сини: Ярослав, Мар'ян і найменший Павло, а також донечка Люба. Я з братом Романом любив зустрічатись і бавитись разом з хлопчиками дяка. В нас був гарний дерев'яний візочок (копія правдивого лемківського сільського воза, з драбинами, дишлем і колесами із дерев'яними шприхами, все як в правдивих возів). Він був основним предметом нашої забави. Хтось із хлопців (найчастіше молодші за нас, Мар'ян і мій брат Роман) впрягались в візочок і "були конями". Ми (я і Славко дяковий, як старші) "були фірманами". А Павло, якого ми не дуже радо брали до забави, бо був багато молодший, бігав за візком "як лошатко". Візок служив не тільки нам для забави. Ним можна було швидко і зручно перевезти будь-що із господарського реманенту, або привезти буряків для коров, чи свіжо вкошеної конюшини-команиці для коней. Наш батько дуже любив коні і у нас завжди було 2-3 гарні "каштани", крім старої кобили (також

каштанової масті з лисиною на чолі), яка приносила майже щороку, всім на рідість, гарні лошатка.

Ми з братом, з дозволу мами, також заходили бавитися і до дяка. Дяк Сеньо любив мисливство, мав гарну рушницю і цілу галерею різних мисливських трофеїв (шкіри диких звірів, роги оленів, ікла кабанів та інше). Ми залюбки оглядали ці трофеї, а ще любили оглядати "ворожилю" дякову, або ж прилад, який висів на стіні в дяковій хаті і замір'яв атмосферний тиск, або ж як ми казали "предсказував погоду".

Наша мамця не раз казала нам:

— Хлопці, побіжіть до дяка та спитайте дячихи, яку погоду на завтра показує їх "ворожиля". І ми бігли. Бігли не тільки, щоб ще раз полюбуватися на "ворожилю", але й поспілкуватися з ровесниками. А серед них, крім дякових хлопців, були ще й Петрусь Кобеля, Парася Шафранка

Середина 1930-х років. Весілля в Завадці Риманівській. Посередині зі скрипкою в лайбику Кіт зі своїми "гудакми". Децю справа (тримає малу дитину) провізор Грозьо, в ногах йому сидить провізор Хом'як (з вусами), попереду третя Парася Шафран (у білій хустині).

та децю старший від нас Фецьо Кухта.

Фецьо часто перебував у нас, бо дуже полюбив книжки і прочитував всю нашу бібліотеку. При тому багато читав і нам з хлопцями ровесниками, а ми з захопленням слухали. Бо читав Фецьо дуже майстерно, виразно з відповідними інтонаціями, чим заворожував нас — слухачів. Вмів він і оповідати багато цікавих казок і байок.

Батько Феця — "старий Кухта", як ми його називали, був добрим господарем, розумівся на худобі. Наша мама завжди брала його з собою, коли їздили на торговицю Роги (що біля Риманова), щоб продати чи купити щось із

худоби, особливо овець. Кухта запам'ятався мені тим, що завжди був вдягнений в гарні літні чи зимові кошушки. На торговлиці тоді треба було торговатись, а коли вже доходило до згоди, продавець і покупець (за тодішнім звичаєм) сильно били себе “по руках” (в долоні).

Пам'ятаю, коли якось приїхавши з торговлиці, старий Кухта показував у нас в хаті батькові нашому свою праву долоню, промовляючи:

— Добре с мо, отче, з вашою їмостою нині торгували нашими баранами. Дивіться яка червона в мене долоня!

Із тих, хто часто в Завадці приходив до нас була Ганька Шмайдейова, яка приходила нераз із своїм сином та донечкою, з якими ми також бавилися.

Часто бував в нас сліпий Челак, який жив в сусідньому присілку Завадки на Абрамові (що входив в нашу парохію). Челак був інвалідом. У свій час він їздив в Америку на заробітки, працював на фабриці стрільного пороху, на якій стався вибух, в результаті якого Челак остався без рук і втратив повністю зір. Повернувся на Абрамів інвалідом, він цілими днями слухав радіо (невеликий детекторний радіоприймач з навушниками) і приносив в Завадку, зокрема до нас в хату, завжди свіжі “новини зі світа”. Любив поготорити з нашим батьком на міжнародні і політичні теми, послухати, як батько читав йому окремі дописи із газет.

Із церковних провізорів, які також часто бували у нас, мені запам'ятався своєю поважною статуєю Грозьо та щупленький верткий Хомяк зі своїми гарними світлими вусами.

Великою популярністю користувались в Завадці і сільські музиканти, родина Котів. Народні музики “гудаки” родина Котів з Завадки (дві скрипки, басоля і бубен) були відомі на всю округу. Їх залюбки запрошували на весілля не тільки в Завадці, але й далеко за сусідні села, бо грали вони справді майстерно. В останні роки до них ще й прилучився клярнетист. Пам'ятаю, як вони гарно грали на весіллі в нашої сусідки Фричихи.

Особливо шанували в Завадці Риманівській бабусю Шафранку. Вона була не тільки кращою “бабою повитухою” на селі, але й здібною знахаркою, яка вміла “раду дати” при

кожній хворобі чи перев'язати найскладніші рани. Проворно вміла Шафранка “ставити баньки”, найбільш розповсюджена в період Другої світової війни лікарська процедура. З великим містизмом проводила цю процедуру Шафранка. У праву руку брала помазок (кусочок вати замотаної на кінець палички), вмокала помазок в спирт, змочувала ним нутро банки, потім запалювала спирт всередині банки і блискучо притискала на болючу частину тіла. Все це робила вона залюбки, всміхаючись і гарно промовляючи, так що навіть діти не лякалися цієї, на перший погляд, страшної, бо зв'язаної з вогнем процедури. Далі треба було певний час спокійно полежати з банками на грудях чи плечах, тоді то Шафранка і пускала в хід свій великий арсенал байок чи небилиць. Або ж співала веселих пісеньок чи сипала приповідками. Наприклад, для найменших, показувала, як вона на своїй руці закладає палець на палець, що сплітаються в косичку. При цьому промовляла:

*Мала м ладну косу,
Пішла з ньов до села,
Здидала м там Ваня,
І юж мі ся розплела...*

При останніх словах випрямляла пальці руки, показуючи, що вже розплелася її косичка на руці. А діти звичайно просили:

— Давайте ще, бабусю, ще косичку давайте! І кажіть як перше!

Багато ще цікавих людей жило в Завадці Риманівській і її присілках Абрамова та Кам'янці. Крім вище згаданих запам'ятались прізвища: Завійські, Шмайдей, Балутянські, Заканич, Вархол, Сьвянтко, Швягла, Ткач, Кобеля, Радко, Зозуля, Кирпан, Християк, Бугель та інші. Були це давні лемківські роди, які, нажаль, змушені були припинити своє життя в рідному селі, бо були депортовані в сумнозвісній операції “Вісла”. В Завадці Риманівській тепер живе лише одна родина українців, нащадків нашої сусідки Фричихи. І тільки деякі незатерті прізвища на хрестах уцілілих могил на цвинтарі нагадують, що добрими господарями та чудовими людьми були тут на своїй рідній землі лемки-українці, які так любили Україну, гори і своє рідне село Завадку Риманівську.

Богдан Жеплинський, Львів

“НАШОГО ЦВІТУ ПО ВСЬОМУ СВІТУ...”

Лиха доля, точніше — лихі люди вигнали нас із Рідних Земель. В наслідок акції “Вісла” 1947 року на західних землях Польщі знайшлось кількадесят тисяч виселених з Лемківщини. Хоч минуло вже більше 50-ти років люди зберегли (на жаль, не всі!) себе — свою віру, звичаї, культуру, мову, пам’ять. В Любуському воевідстві проживають в своїй більшості виселенці з західної Лемківщини. Переважна більшість людей належить до УГКЦ, менше православної — ПАПЦ. Десь півтисячна громада проживає в Зеленій Горі. Релігійне життя зосереджується у греко-католицькій парафії св. Покрови, де парохом (і деканом) о. Юліян Гойняк, а православні в парафії св. Миколая, де парохом о. Антоній Габура, обидва сини виселених з Лемківщини. Священники ведуть навчання релігії дітей і молоді. Цього року у греко-католицькій церкві релігії навчається 26 дітей, у православної — 10 дітей. Діє тут два пункти навчання рідної мови. Від багатьох років української мови дітей вчить Стефанія Яворницька (родом із села Улюч). Пункт навчання рідної мови є, властиво, такою маленькою академією українознавства.

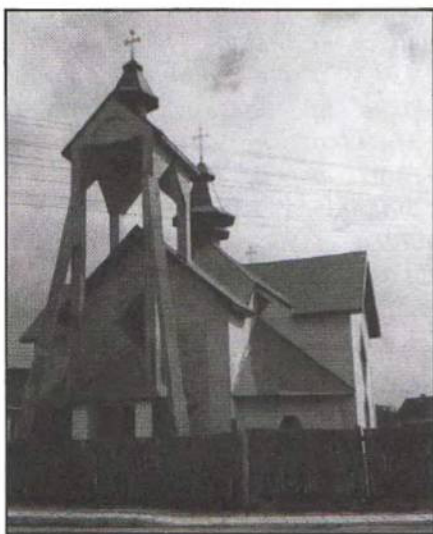
Хор ім. Березовського — концерт в Зеленій Горі. 14.01.2001 р.

У місті діє гурток ОУП і ОЛ, в дії як один гурток.

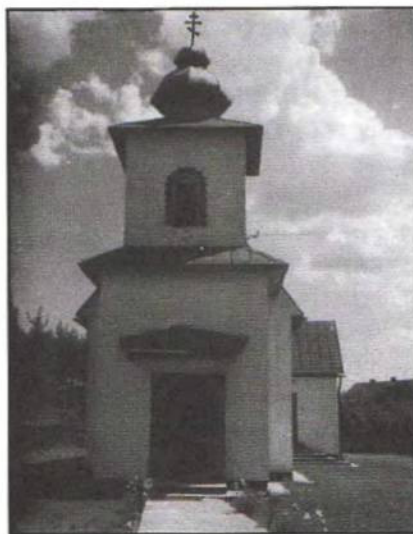
Новий 2001 рік розпочалася концертом української церковної музики і колядок, який відбувся 14 січня в місцевому музеї. Співав хор ім. С. Березовського під орудою Ярослава Левківа. Це аматорський хор, а його хористи (більшість молоді лемки) випускники загальносвітнього ліцею в Лігниці, тепер студенти. Послухати українського хорового співу прийшло чимало поляків, бо хор на високому мистецькому рівні. 13-го січня молодь зустрічала Новий Рік (за старим стилем) на традиційній Маланці.

Вже традиційно наша громада в Зеленій Горі 18 січня святкує спільно кутю і колядування. Цього року вперше зібрались на спільну кутю у власній домівці, а зішлося біля сто осіб. Радісне і те, що була молодь та діти. Була кутя, вареники... Свято розпочалось словом о. декана Юліана Гойняка, який подав усім просфору. Отець Антоній благословив зібраних і дари Божі. Спільно всі розпочали святкування піснею “Різдво Твоє Христе Боже наш...”. Довго у вечері у радісній атмосфері лунали колядки, діти деклямували вірші, люди взаємно складали собі побажання, щоб усім зустрітись за рік. Згадували рідні Бескиди і співали пісні. До зустрічі за рік!

Степан Семенюк

Греко-католицька Церква в м. Пшемкув, нещодавно збудованої лемками. Парох о. Богдан.

Церква св. арх. Михайла в с. Ліпіни (православна) на Любуській землі, яку лемки збудували на свої кошти. Парох о. Дарій Цьолка.

ТОРЖЕСТВА 2000-ЛІТТЯ ХРИСТИАНСТВА В ЗАХІДНІЙ ЛЕМКІВЩИНІ

28 жовтня 2000 р. в Західній Лемківщині відбулися урочисті святкування 2000-ліття християнства. Цього дня, при гарній осінній погоді, святкові торжества розпочалися від села Снітниці. Там біля церкви, поставлено гранітовий, трираменний хрест з гарно виписаними, важними датами подій у нашій Церкві східного обряду. Цей пам'ятник посвятив архієпископ митрополит Іван Мартиняк в супроводі о. митрата, декана Івана Піпки і о. Василя Стойки, місцевих вірних та приїзdnих з Криниці.

Зі Снітниці всі поїхали до села Ганчови, де на цвинтарі поставлено надгробний пам'ятник над могилою о. Івана Титара, котрий був парохом у Ганчові на протязі 44 років. Отець Титар майже ціле своє священниче життя посвятив ганчов'янам, хрестив їх, сповідав, причащав, навчав релігії, вінчав і відпроваджував з туземного життя у вічне. Цей надгробний пам'ятник посвятив архієпископ Іван Мартиняк з отцями: І. Піпкою, В. Стойком і П. Сивцем та з участю вірних.

З Ганчови всі зібрані поїхали до Висови, курортної місцевості. Там біля давнього приходського дому, а сьогодні, монашої станиці, поставлено хрест-пам'ятник 2000-ліття Християнства, зпоруджений з чорного граніту. Цей пам'ятник посвятив архієпископ митр. о. Іван Мартиняк, а співслужили присутні отці: о. митрат Іван Піпка — декан і парох Криниці та Нового Санча, єромонах Яків — парох Висови, Устя і Снітниці, о. Юліан Кравецький — парох Зиндранови, Полян і Вільхівця, о. Василь Стойка — парох Лося, Білянки і Рихвалду, о. Павло Сивець — парох Новиці — Прислопа і Гладішова, о. Андрій Журав і о. Роман Валявка з Каманчи, єромонах Теодор з Любліна, єродиякони: Всеволод і Юстин з України.

Під час посвячення пам'ятника, владика І. Мартиняк пояснив значення хресного дерева, та що означають на ньому написи:

“Можна сказати, що цей хрест поділився на частинки. В кожному з нас є його час-

тинка. Кожний з нас досвідчив хреста в терпіннях, незрозуміннях, не тільки як одиниця, але скільки народів цього дознає? Того хреста досвідчили ви, вас прогнали з рідної землі, несли ви той хрест на поселення. Ще прийде та хвилина хреста, коли кожний з нас попроситься з дочасним життям, тоді буде той правдивий хрест. [...]

На хресті вирізблені дати, що представляють важні події з життя Церкви:

- **325 рік** — Нікейський собор;
- **860 рік** — Місійна праця святих Кирила і Методія;
- **988 рік** — Хрещення українського народу;
- **1437 рік** — Флоренська унія;
- **1596 рік** — Берестейська унія;
- **1779 рік** — поставлення теперішньої церкви у Висові; по розвалі нашої Церкви в Україні в 1760 році;
- **1947 рік** — акція “Вісла”. Той рік нам всім є знаний депортацією і Явожном, що завершилися загнанням нашої Церкви до підпілля — сказав Владика Мартиняк. — 10 років вона не існувала в Польщі, а на Україні набагато більше. Наші церкви переняли: 250 — церква латинська, понад 30 — церква православна, багато їх знищено. Ми нічого не мали, але Бог не залишає своїх людей, які стоять під хрестом, моляться, які вірять. Поволі відроджуємося, відискуємо ті церкви. Є дві єпархії і двох єпископів, є священники, а число вірних систематично зростає. Колись на Лемківщині був один отець Теодор Майкович, а тепер, майже кожна парафія має свого пароха, а тут не є легко священникам працювати. [...]
- **1988 рік** — 1000-ліття хрещення України.

Всі згромаджені з хоругвами, хрестом і іконами, співаючи церковні пісні, пішли на гору Явір. Перед каплицею, де 75 років тому об'явилася Пречиста Діва Марія, поставлено подаровану ікону. Розпочалося приготування до Архи-

єрейських Богослужень. Митрополит і священники сповідали, діякони з вірними співали Акафіст до Пречистої Діви Марії, а питомці приготували перед каплицею місце для відслушення Святої Літургії, яку очолював митрополит І. Мартиняк в супроводі 8 священників, двох діаконів, а також монахів, монахинь і питомців в присутності дуже багато вірних.

Св. Літургія завершилась Молебнем до Пресвятої Богородиці. Велике враження на вірних зробила процесія духовенства з іконою довкола церкви. Паломники на колінах відспівали благальні стихирі до Пресвятої Богородиці.

Богослуження перед каплицею на горі Явір.

Греко-католики перший раз по виселенню, так численно зібралися на горі Явір (що пригадувало відпустити з перед виселення) і урочисто відправили Богослужбу з участю їх первоєрарха, котрий на завершення святкувань з народом відмовив ювілейну молитву, уділяючи паломникам повного відпусту і архипастирсько-го благословення іконою.

Паломники набрали цілющої води з криниці і понесли її до своїх хат, бо вона має здоров'ячу силу.

Всі, що брали участь в цих святкуваннях на горі Явір, поверталися до своїх місць проживання вдоволені. Декотрі, що старші віком, пригадували собі, як ще перед вигнанням брали участь в подібних відпустах на цій святій явірській горі, коли двері церкви — каплиці були весь час відчинені для всіх, хто тільки там при-

ходив молитися в цьому святому місці.

28 жовтня в Устю Руським (ще "Горліцке") і Новиці в церквах св. Параскевії урочисто відсвяткувано Кермеш. Празничні Богослуження правив архієпископ митр. Іван Мартиняк. Співслужили отці: єромонахи Венедикт (ігумен Святоуспенської Угнівської Лаври) і його намісник Александр, Теодор з Любліна, декан, митрат Іван Піпка з Криниці, місцеві парохі — єромонах Яків та о. Павло Сивець, еродіякони — Всеволод і Юстін з України.

В тих днях була гарна осіння погода, що причинилося до кращого проведення святкувань 2000-ліття християнства на нашій поневоленій Лемківщині, на котре з'їхалися люди від Команчі до Попраду, а то і з західних земель Польщі.

Петро Шафран

ПРО КОМПЕНСАЦІЮ: Як подає агенція "Ройтера" в газеті *Нью Йорк Таймс* з 12 січня ц. р. польський сенат прийняв довго очікувану ухвалу про відшкодування колишнім власникам майна нелегально сконфіскованого в роках 1944—1962.

Власники сконфіскованого майна, що були громадянами Польщі до кінця 1999 р., зможуть отримати відшкодування у 50% вартості їхнього страченого майна.

"Клявзуля про громадянство — як далі каже 'Ройтер' — замикає двері на відшкодування для багатьох [...], які втратили маєтки та виємігрували".

ВОЛОДИСЛАВ ГРАБАН — ПЕРШИЙ ЛЕМКО ІЗ ПОЛЬЩІ — ЧЛЕН НАЦІОНАЛЬНОЇ СПІЛКИ ПИСЬМЕННИКІВ УКРАЇНИ

Національна Спілка Письменників України давно вже перестала бути організацією, що об'єднує майстрів слова з території України. Сьогодні в її лавах знаходяться українські письменники майже з усіх континентів: Західної Європи, Америки, Азії, Австралії. Чималу групу в ній становлять лемківські прозаїки й поети, що живуть в Україні: Володимир Барна, Ронам Вархол, Теодосія Зарівна, Роман Кудлик, Василь Хомик та Неля Шейко. Пряшівську Лемківщину в СПУ представляють: Ілько Галайда, Степан Гостиняк, Василь Дачей, Сергій Макара, Михайло Шмайда та Іван Яцканин. За повідомленням „Літературної України”, наприкінці 2000 року членом СПУ було обрано першого лемка з території Польщі — Володислава Грабана.

Володислав Грабан народився 15 травня 1955 р. у селі Самбож біля Вроцлаву, куди його батьків було вигнано 1947 р. із с. Гладішів Горлицького повіту в рамках горезвісної акції „Вісла”.

До прадідівської хати він разом з батьками повернувся восени 1962 р., а від 1976 року живе у недалекій Криниці. Там він після закінчення будівельного технікуму працював у системі освіти, був навіть директором адміністративно-господарського об'єднання шкіл цього невеликого курортного містечка (1978-93). У Криниці він одружився з лемкинею з Волівця Оленою; разом вони виховали п'ятеро національного свідомих дітей, які пішли слідами батька. Гостина хата Грабанів стала місцем зустрічей українців з цілого світу. В. Грабан — один з ініціаторів заснування у 1982 році фести-

валю „Лемківська ватра” в Бортному (нині у Ждині), зустрічей художників, письменників, фотографів та інших мистців. Він — ініціатор заснування міжнародного фестивалю „Лемківська поетична осінь”. З його статтями ми зустрічаємося на сторінках багатьох українських газет і журналів, найчастіше у варшавському „Нашому слові”.

На сторінках „Нашого слова” В. Грабан почав друкувати і свої вірші. В 1984 р. він видав свою першу поетичну збірку *Twarz pośród cieni* — „Лице поміж тіней” (польською мовою). До дальших збірок — *Na kolpaku gór* — „На ковпаку гір” (1991), *Rozsypane pejzaże* — „Розсипані пейзажі” (1995) він залучив вже й вірші українською мовою або рідною лемківською говіркою, а „Іконостас болю” (1997) видав вже по-українськи. Його вірші друкувалися і в загальноукраїнських виданнях („Дзвін”, „Київ”, „Пост-поступ”, „Вільне життя” та інших). Відомий він і як перекладач з польської на українську та з української на польську мови. Окремою книжкою появилися його блискучі переклади творів найвизначнішого лемківського поета Богдана Ігоря Антонича — „*Cała chmielność świata*” — „Ціла хмільність світа” (Краків, 1994).

Вірші В. Грабана — лаконічні, але насичені багатим змістом. Щоб не сковувати свої поетичні думки у задалегідь встановлені поетичні структури, він надає перевагу вільному вір-

МОЛИТВА

Отче наш
помилуй зеленою весною
рід наш давній
дозволь святити ім'я Твоє
буйним цвітом Бескидів
що ростуть до небес
вежами церковних бань
Най крила гірських хребтів
царством для тебе будуть
як і для нас віками
були гніздечком надії
вітцівською хижою
з волі твоєї
Дай нам колосисте зерно
і волошки усміхнені
як мамині очі
позбав нас тавра болю
щоб і ми вибачили
ворожій пісні
Не дозволяй нашим серцям
блукати у темряві
життя
Царюй нам
у зеленій євангелії полонин
де кості наші порозкидані
і лежать німотно
серед співу птацтва
бо не час оповісти
амін.

В. Грабан

ЛЕМКІВЩИНА КЛИЧЕ

Будуйте хижі свої
лемки
де хащі
де руїна стоїть
Там ваші предки
палили священні вогні
на вершечках гір
криплатих
є місце там для живих
для тих
що вернуться в надії
будувати
Браття і сестри
вертайтеся
в зелені обійми лісів
туди
де під небом вічним
вічні і святі Карпати
будувати
свою будучину
бо кличе усіх
Мати свята
Лемківщина.

В. Грабан

ГАРЯЧІ ЗВУКИ НЕЗАБУТНІХ ДНІВ

(Закінчення з попереднього числа)

В рядах УПА: збірка споминів колишніх вояків УПА за теренів Лемківщини й Перемищини. Том II. Ред. Микола Дупляк. Нью-Йорк: Видання Товариства Вояків УПА в США, 1999. 604 стор.

Не кращі бували тоді і Великі Свята. Бурий Тарас — “Буркун” у своєму спогаді “Повстанський Великдень у 1947 році” розповів нам про не менш кривавий Векликдень, як вище згадані трагічні, а то й криваві свята Різдва Христового.

“Смерть, — пише Буркун, віцеміністра народної оборони Польщі ген. Сверчевського, урочисті заяви-приречення та його величавих похоронів, не віщували нам веселого, чи хоч би спокійного Великодня 1947 року”.

Латинський Великдень пройшов назагал спокійно, але зараз після латинських свят, ворожі польські відділи знову посилили свою активність. Поляки почали частіше насакувати на села положені посеред і поблизу лісів, патрулювали ночами безлісні околиці та стали запускатися і в глибину лісів. У Великодню П’ятницю відділ УПА стояв постоем в лісі над селами Корманичі та Конюша-Берендювичі. Тут на пні зрубаної смереки, замість сповідальниці, під шум столітніх дерев, капелян вже другий день переводив великодню сповідь і причащав бійців і командирів обидвох сотень і членів підпілля місцевого району.

День був хмарний і дуже мрячний. Розвідка УПА повідомила, що всі ворожі сили подаються в напрямі сусіднього лісового комплексу. Дехто з командирів УПА висловлював думку, що вони пля-

нують оточити відділ УПА. Згодом з’явилося нове припущення, що там знаходиться санітарна криївка УПА, яка напевно опинилася в небезпеці. Однак, ніхто не хотів повірити в цю можливість, проте пригноблюючий настрій уже нікого не покидав.

А тут розвідка принесла вістку, що на підставі зізнань наочних свідків, санітарна криївка впала ще у Велику П’ятницю. Заскочена у криївці санітарна обслуга, — пише Бурий Тарас, на заклик здатися живими, відповіла вогнем. Поляки, розкопавши в кількох місцях криївку, знову натрапили на опір, але в кінці все втихло. Нерівний бій був закінчений. Напасники руками селян розкопали криївку, але, — продовжував Бурий, не знайшли там ні сподіваних запасів зброї, ані харчів і медикаментів. Знайшли лише обгорілі тіла, з яких більшість мала сліди пострілів.

З такими пригноблюючими враженнями довелося воякам УПА зустрічати день Христового Воскресіння. Капелян відправив Воскресну Утреню та виголосив зворушливу проповідь. Порівнюючи Христові страсті з нинішнім терпінням Українського Народу, він висловив надію, що все це мусить закінчитися тріумфальним воскресінням віками поневоленої, але непоборної і нікому нескореної України. Це була справді трагічна, але в той же час незабутня зустріч Великодня.

шеві. Пише, негуючи пунктуацію — без крапок, ком та інших розділових знаків. Тим змушує читача краще вглибитися у зміст поезії і своїм способом дотворювати її. Основною темою його творів є рідна Лемківщина та її трагічна доля. Та порушує він і загальнолюдські, філософські, етичні та громадські теми. Чимале місце в його творчості займає й пейзажна та інтимна лірика. Він — чудовий майстер образу.

Ось як характеризує творчість В. Грабана літературознавець В. Барна: „Кожен його (Грабана — М.М.) вірш може посісти окреме місце у Лемківському Іконостасі. І, як не дивно, але ко-

жен вірш можна дійсно побачити як велике чи менше „полотно”. І тут йому вдається, як нікому іншому, змалювати широкі картини усієї історії депортованих лемків, які опинилися на західних і північних землях нинішньої Польщі, усієї України, Росії, Америки, Канади... навіть Австралії! (В. Грабан: *Іконостас болю*, Тернопіль, 1997, с. 7).

Щиро вітаємо нашого українського колегу з Польщі з наданням йому членства у найпрестижніший українську письменницькій організації — Національній Спільці Письменників України.

Микола Мушинка

Цінні інформації про збройну боротьбу УПА знаходимо також у матеріалах “Із щоденника командира “Бурлаки” — Володимира Щигельського”. Він був командиром сотні УПА від липня 1944 року. Зі своєю сотнею брав участь восени 1944 року, в рейді з Лемківщини в Чорний Ліс (Івано-Франківщина), взимку 1944-1945 р. оперував у районі Ступосяни-Затварниця. Навесні 1945 року перейшов у Перемищину, де звів чимало переможних боїв.

Дуже цікаво звучать прикінцеві слова В. Щигельського під датою 31-го серпня 1947 року. Він пише: “До голови приходять різні думки, але незламна віра у перемогу каже нам даліше держатись. Частіше, як завжди, сниться хата, жінка, дитина... Цікаво, що вони роблять? Чи здорові, чи у своїй хаті, чи може десь на Сибірі?... Нічого, кохані... це все за Україну... це все за краще завтра.

Якщо це вже не для мене, то для Тебе, коханий сину!.. Пам’ятай і ніколи не забувай, що батько твій боровся за ідеали, за визволення свого народу з-під більшовицького ярма... За Свободу... За Вільність і Незалежність Української Держави!.. Смерть мені не страшна, хоч грозить на кожному кроці й хоч дуже хотів би з Вами, кохані, ще бути... Однак я тішуся і гордий з того, що якраз на мене припала честь і слава визволяти свій Рідний Край”.

У визвольну боротьбу УПА великий вклад зробило і українське жіноцтво. Тут відмітимо, на основі статті Степана Голяша — “Мара”, дещо з життя Олени Лебедович — “Звенислави”. Народилася Олена біля Сянока, на Лемківщині. За фахом була вчителькою. В 1943 році разом з чоловіком включилася повністю у підпільну боротьбу. Чоловік її загинув у боротьбі з німцями, а вона залишилася з двома дітьми, але її боротьба проти окупантів не припинилася. Ще в 1946 році Лебедович почала нав’язувати таємні зв’язки з американським посольством у Варшаві. Вона доставляла туди підпільну літературу. Американці пов’язали її з англійським посольством, а відтак з французами, вкінці з бельгійцями.

Щоб мати постійне місце перебування, в червні 1946 року Лебедович зголосилася до відділу шкільництва у Варшаві і, як вчителька, дістала працю в садочку. Ще з жовтня 1945 року працювала зв’язковою крайового референта СБ Петра Федорова-Дальнича та Крайового Провідника ОУН Ярослава Старуха-Стяга. Її пост зв’язкової вимагав повної посвяти, жертвенності і відваги. Їй

приходилося їздити по цілій Польщі, організувати нові підпільні станиці та вдержувати з ними зв’язки.

Під час примусового виселення українців на понімецькі території, Лебедович мала доручення організувати українську інтелігенцію на понімецьких землях, а з квітня 1947 року, після виселення українців, вона втримувала контакти з підпіллям, інформувала, приготувляла нові місця для підпільників, давала вістки про рухи ворога тощо.

14 вересня 1947 року, Лебедович виконала найтрудніше завдання у своєму житті. Вона пробралася лісами, рачкуючи кілька кілометрів до криївки Дальнича, щоб поінформувати його про найновіші події. Тут зустріло її нещастя. Поляки розкрили криївку. Прийшло до нерівної боротьби, в якій вороги, кинувши газову бомбу, приспали Дальнича і Лебедович. Вона прийшла до пам’яті щойно в тюрмі. Тут вона пережила страшні допити, побої та знущання, що тривали до 1950 року. Згодом відбувався військовий суд, що засудив її за вісім провин на 78 років тюрми і 26 років позбавлення громадянських прав.

Життя Олени Лебедович — це нечуваний приклад витривалості, енергійності та жадоби діяльності. Вона, на мою думку, заслужила на те, щоб її життя увіковічнити в окремій книзі, а згодом змалювати в документальному фільмі. Може тим ми повернули б західній світ до української визвольної боротьби.

Мій вибірковий огляд спогадів книги я хотів би закінчити потужним спогадом-зверненням “Лемківщино!” Мирона Миця — “Духа”.

М. Мицьо пише: “Вічна земле русинів, прадідів моїх! Яка прекрасна, чарівна ласкава, малярнича і співуча була Ти колись!..

Як не любити Тебе за шум твоїх потоків, дрімучі праліси, красу Твоїх Бескидів? Як не згадати давніх збійницьких легенд про месників народних кривд болючих, і тих старих традицій-обрядів, що збереглись тільки у Твоїй зеленій верховині? Чи можна забути змаг синів і дочок Твоїх в рядах УПА, під проводом таких славетних командирів, як: Рен і Мар, Христя і Степова, Хрін і Стах, Мирон, Бродич і Бір?”

Далі автор згадує страшне минуле, коли йому доводилося “іти важким тернистим шляхом крізь люті каторги Тайшету, Колими й Воркути...”

“Але болить його душа і серце розривається, коли знечев’я перед ним з’являється образ трагедії, що сталася у страшному сорок сьомому році... Лячно стає, як думка-блискавка лине в ті

УКРАЇНЦІ ДЛЯ УКРАЇНИ!

ЗВЕРНЕННЯ СКУ ДО УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ В УКРАЇНІ І В ДІЯСПОРІ

Цьогорічне гасло СКУ “Українці для України” з нагоди 10-ої річниці державної незалежності України вміщає як нашу радість за здобутки молодій Українській державі, так і нашу стурбованість та тривогу за всі негаразди, які сьогодні ще переслідують Україну.

Для українців найважливішою подією ХХ ст. було відновлення державної незалежності України, а найважливішою подією 2000 р. стали передвісники позитивних соціально-економічних зрушень, внутрішнього і зовнішнього політичного життя України. Це могло відбутися завдяки тому, що шляхом демократичного процесу громадяни України уже неодноразово відмовлялися від повернення у більшовицьке минуле, а всенародне волевиявлення посприяло утворенню конструктивної більшості у Верховній Раді України, приходу до влади національного уряду, налаштованого на реформи, та створенню основи для задовільної співпраці заради національних інтересів України між парламентом, урядом і президентом. Все це відновило і скріпило довіру до України в міжнародному співтоваристві та почало вселяти надію серед народу на зміни на краще.

Але Україна ще не вийшла з трясовини негараздів, соціально-економічних проблем та скандалів, джерело яких треба шукати не в незалежності і державності України (як дехто це робить цілеспрямовано, або через брак політичної зрілості), а в злочинній спадщині, яку українцям залишила імперія зла — СРСР.

Демократія не дає права на анархію і обмежен-

ня національних інтересів народу і держави. Остаточним гарантом громадянських свобод та людських прав українців у виживанні і розвитку як нації може бути лише власна національна демократична держава. В зв'язку з цим Світовий Конгрес Українців, який є речником 20 мільйонів українців, проживаючих поза Україною, подав 31 січня цього року свої зауваження щодо подій в Україні, вказуючи на необхідність об'єктивного та прозорого дослідження зникнення чи вбивства журналістів, державних діячів в Україні, а також недавно виявленого звукозапису, нібито про причетність чільних осіб України до цих справ. Обстоюючи ці позиції, які, до речі, були підкреслені спільною заявою в Україні Президентом, Прем'єром та Головою Верховної Ради, звертаємося до українського народу в Україні та діаспорі:

1. Уможливити прозорий, демократичний та юридичний процес слідства справи журналіста Георгія Гонгадзе та не вдаватися до заходів, котрі можуть перекреслити все те, що було досягнуто від пам'ятного дня проголошення незалежності України 24 серпня 1991 р. по сьогодні.

2. Сьогоднішній стан державних владних структур, які не в змозі розв'язати у правовому полі політичної кризи, задовільно лагодити соціально-економічні проблеми і дбати про національні потреби українського народу, вказує на слабкість виростаючої державно-політичної системи, яку необхідно далі реформувати у напрямку наповнення її народоправністю, прозорістю,

неймовірні жорстокі часи...

Лежиш у крові й на поміч закликаєш синів і дочок Твоїх молодих. І, вони кинулись весняною бурею Матері рідній допомагати. Громом розгромили першу і другу, і третю ворожу загарбницьку рать.

Але виснажились їхні сили, все щораз менше хороших стає... Рештки недобитків — лемківських автохтонів, немов з корінням вирвали з рідної землі. В чужину вивезли на землю крадену, на поневірку і страждання важкі, на польонізацію і знищення”.

Автор твердо вірить, що “час уже близький, як спільна всім мати оживе, як Україна соборна і вільна, золотим тризубом ударить в Бескид. І внуки її й правнуки бездольних скитальців повернуться знову на землю святу...”

У книзі — добра та ідейна “Передмова”, що спрямовує читача на правильні шляхи розуміння та оцінки спогадів колишніх воєнків УПА та

при оцінці його вкладу у визвольну боротьбу українського народу проти Москви та Берліну.

Книга складається з 98 коротких та довгих спогадів. Мова книги — літературна. Книга у темних палітурках темно-червоного кольору, надрукована на доброму папері.

Книга “У рядах УПА” є одним з кращих видань спогадів багатьох авторів з боку ідейного та мистецького. В цілому спогади добре підібрані і зредаговані. Книга “В рядах УПА” духовно збагачить читача та оновить і розширить його уявлення про визвольну боротьбу УПА. Читач краще відчує вагу визвольної боротьби та її значення для Українського Народу.

Цим оглядом я розкрив маленьке віконце широкої панорами книги в надії, що читач його поширить і уважно прочитає всю книгу.

Володимир Жила

Народна Воля, березень, 2000 р.

реальним національно-патріотичним змістом, щоб вона повністю відповідала інтересам України як незалежної держави і скріплювала національну владу.

3. Незалежно від того, хто винен у зникненні журналіста Георгія Гонгадзе та хто ініціював т. зв. касетну справу, ці події стали каталізатором для чергового виявлення системних негараздів у державі і призвели до обурення і протестів у суспільстві.

4. Системні проблеми держави черговий раз загострюють в політичну кризу ще й реакційні кола з-під стягу КПУ, її союзники та просоюзна “п’ята колона”, які діють за відомою технологією “чим гірше, тим краще” з метою повалення державної влади України, реформаторського уряду та повернення до горезвісної “влади рад” на советський лад. Зворотню стороною медалі є антинаціональні олігархічні відомства, які загрозливо зрослися з владними структурами держави задля своїх власних цілей. Очевидним фактором у міжнародній політиці є й те, що у дестабілізації та послабленні української держави надзвичайно зацікавлений її північний сусід — Росія.

5. Існуючі системні проблеми цієї перехідної політичної і соціально-економічної дійсності в Україні ніколи не будуть позитивно розв’язуватися дешевим популізмом із закличками до фізичної конфронтації включно, а зокрема блокуванням у спільну опозицію націонал-демократичних партій з комуністичними організаціями і їхніми фронтовими структурами, бо не стояти українському державному блакитно-жовтому прапору поруч з червоним прапором, уже неіснуючого СРСР, який окроплений кров’ю мільйонів українських жертв того режиму. Також не розв’яжуть проблем деякі політичні партії і їх лідери, заради боротьби за владу, шляхом нападів і на голову уряду і намаганням компрометувати Україну як державу за кордоном у світовому співтоваристві.

6. Усі легітимні націонал-демократичні державницькі партії, середовища і організації мають історичний обов’язок врешті об’єднатися в єдиний табір, щоб стати ймовірною, конструктивною політично-громадською силою, на яку міг би орієнтуватися весь народ для того, щоб ефективно посилити реформаторську роботу у владних структурах, в політикумі держави, у сфері національного відродження. Вибори до ВРУ у 2002 році

і президентські вибори у 2003 р. покажуть, чи вони у тому плані стануть вирішальними на благо України.

7. Зникнення і вбивства громадян України, в тому числі Георгія Гонгадзе, та усіх інших, питання пов’язані з “касетною справою”, повинні бути вирішені об’єктивно і справедливо, а винні особи за будь-який доказаний злочин проти людських і громадянських прав повинні бути притягнуті до карної відповідальності, незалежно від їх посади.

8. Також необхідно терміново вирішувати й історичне питання злочинів більшовизму-комунізму в Україні — системи, яка знищила третину українського народу і десятиліттями пустошила Україну і травмувала український народ, як фізично так національно і духовно.

9. Український народ, в тому числі і 20-мільйонна українська діаспора, прагне, щоб всі державні мужі України рішуче визначалися у всіх внутрішніх і зовнішніх проблемах держави; недвозначно ставали на боці національно-державницьких сил нації; повністю підтримували національно-реформаторські сили у керівництві держави і в народі, пориваючи врешті з маревом минулого; робили необхідні кадрові зміни у владних структурах усіх рівнів, наповнюючи їх фахівцями-патріотами України; зміцнювали національну владу в Україні; активно сприяли національному відродженню України; дбали про її безпеку і оборону; захищали на міжнародній арені добре ім’я України та її історичну правду; рішуче наводили справедливий порядок в державі, який так сьогодні потрібний.

10. Закликаємо наших братів і сестер як на Україні, так і в діаспорі, до витримки та зосередженого вирішення численних проблем України, як внутрішніх, так і зовнішніх. Стараймося подолати ці проблеми, а не валити те, за що змагався наш народ віками.

Узгоджену позицію до будь-яких загально-національних чи загально-громадських питань від імені організованої української діаспори мають право висловлювати лише Світовий Конгрес Українців, крайові громадські надбудови та організації — члени СКУ та члени крайових надбудов. Позиції, погляди і дії поодиноких приватних осіб чи приватних груп належать виключно їм.

За Світовий Конгрес Українців

Аскольд Лозинський
Президент

Віктор Педенко
Генеральний секретар

ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ВІДШКОДУВАННЯ

Повіdomляємо українців, які сьогодні проживають поза територію колишнього СРСР, Польщі і Чеської Республіки та які в роках Другої світової війни були жертвами нацистської Німеччини в одній з наступних категорій:

а) невільничими робітниками у німецьких концентраційних таборах, ґетах та інших закладах у країні власного поселення або поза нею;

б) примушеними працювати в Німеччині чи на території окупованій німцями для приватної чи публічної німецької фірми;

в) вивезені з країни поселення до Німеччини чи другої окупованої німцями країни для сільської господарки;

г) об’єктами медичних експериментів;

ґ) дітьми невільничих чи примусових робітників, які знайшлися у закладах та зазнали фізичної поразки;

д) тими, які зазнали фізичної поразки;

е) батьками дітей невільничих чи примусових робітників, які померли у закладах.

Якщо Ви належите до однієї з вище поданих категорій, то Ви повинні виповнити та внести до Міжнародної Організації Міграції до дня 11 серпня 2001 р. формальне подання про відшкодування.

Подання можна одержати від Міжнародної Організації Міграції (International Organization for Migration), 1752 N. Street N.W., Suite 700, Washington, DC, 20034 USA. Tel. 1-866-443-5187, Fax 1-602-862-1879, E-mail: gflcp-dc@iom-int

Internet: www.compensation-for-forced-labour.org.

Світовий Конгрес Українців

**Презентація нового видання
“МИХАЙЛО ЧЕРЕШНЬОВСЬКИЙ”**

В неділю, 3-го грудня 2000 р. у виповненій залі Української Вільної Академії Наук у Нью Йорку відбулася урочиста презентація нового видання “Михайло Черешньовський. Статті. Спогади. Матеріали”.

Книжка-альбом, видання УВАН появилась завдяки фінансовій підтримці дружини маєстра, Людмили Черешньовської. Книжку зредагував д-р Олекса Біланюк, президент УВАН, а упорядкувала Тамара Скрипка.

Альбомна частина книжки, це понад 50 сторінок праць маєстра Черешньовського. Крім цього, окрему частину займають статті (А. Оленської-Петришин, В. Барки, Б. Певного, З. Когут, Б. Стебельського та ін.), спогади (Крупки, Лисяка, Гординського, Ковальчина тощо) та матеріали: перелік праць Михайла Черешньовського і бібліографія друкованих праць про нього.

“Укладаючи матеріал, редактор намагався відібрати найістотніше: щоб читач відчув повагу особистості М. Черешньовського, його імпульсивність, безмежну доброту і щедрість, живий розум, чесність і безпосередність.”

Сподіваємося, що цей збірник матеріалів про Михайла Черешньовського буде одним із втрачених камінчиків великої мозаїки української культури, яку спільними силами намагаємося реставрувати....”

— читаємо у вступній статті Тамари Скрипки.

***

Словом про маєстра д-р Олекса Біланюк відкрив вечір. Його кілька слів лемківською говіркою (він же також уродженець Лемківщини) зблизило присутніх з краєм Черешньовського дитинства та молодості.

Відтак виступали: Тамара Скрипка (упорядник), Владислав Верстюк (Інститут історії НАН України) та Надія Світлична, яка прочитала вірш Миколи Горбала “Цвинтарі”. В музичній частині виступила солістка Київської Національної Опери, Лідія Бичкова.

Зворушливим був виступ дружини маєстра, Людмили Черешньовської, яка коротко розказала про “народження” книги-альбома та подякувала присутнім за вшанування пам'яті скульптора. Презентація завершилась фільмом з життя і творчої праці Михайла Черешньовського.

Книгу, яка повинна знайти почесне місце на полицях наших бібліотек можна замовити в УВАН у Нью Йорку:

Ukrainian Academy of Art and Sciences
206 W 100th St., New York, NY 10025

Tel.: (212) 222-1866 Fax: (212) 864-3977

Ціна: 35.00 дол.

дума

Тамара Скрипка під час презентації.

РЕЗОЛЮЦІЇ ЗАСІДАННЯ ПРЕЗИДІЇ СФУЛО, яке відбулося в Ждині, Лемківщина, 20 липня 2000 р.

Президія Світової Федерації Українських Лемківських Об'єднань на своєму черговому Засіданні заслухала і обговорила звіти Секретаріату про виконання задач поставлених попереднім Засіданням (1999 р.) та Голів всіх суб'єктів СФУЛО (Марія Дупляк – ООЛ США; Іван Лаба – СРУС; Олександр Венгринович – Колегія Товариства “Лемківщина” в Україні; Олександр Маслей – ОЛ Польщі; – і в основному, схвалила їхню діяльність.

Президія СФУЛО ухвалила, що у зв'язку з невирішенням і цілковитим нехтуванням до цього часу владними структурами питання про моральне та матеріальне відшкодування втрат, яких було завдано лемкам під час депортаційних процесів 1944-47 рр., звернутися до Міжнародних правових організацій, включно зі Судом у Гаазі, з проською захистити свої права.

У зв'язку з катастрофічним становищем українського шкільництва на етнічних територіях, Президія СФУЛО зобов'язала Товариство “Лемківщина” в Україні активізувати свою просвітницьку діяльність на Лемківщині.

Доручено відповідальному секретарові Президії узгодити всі правові аспекти прийняття до СФУЛО Союзу Русинів-Українців Хорватії та Союзу Русинів і Українців Югославії та продовжити

пошук можливих кандидатів у Європі для членства у СФУЛО.

Вирішено структурувати Президію СФУЛО з одночасним утворенням чотирьох Комісій:

Статутової — М. Дупляк (США), І. Лаба (Словаччина), А. Родко (Канада), Б. Салей (Польща).

Правової — С. Криницький, С. Миронченко (обидвоє Україна), С. Гладик (Польща);

Історико-культурної — М. Мушинка, М. Сополіга (обидва Словаччина), І. Дуда (Україна);

Видавничо-інформаційної — П. Богдан (Словаччина), С. Галь (Польща), І. Щерба (Україна)

Президія СФУЛО:

- доручила видавничо-інформаційній комісії продовжити випуск книг із серії “Історія сіл Лемківщини” та підготувати до друку брошури про видатних діячів Лемківщини та про музеї лемківської культури;
- доручила Статутівій Комісії та Відповідальному Секретарю опрацювати запропоновані поправки до Статуту та внести їх на розгляд наступного Засідання Президії СФУЛО;
- звертається до Київської міської державної адміністрації з проською назвати одну з новозбудов

ЗАПРОШУЄМО НА ВАТРИ!

9-10 червня 2001 р. — I “Лемківська Ватра” на оселі СУМ в Елленвіл, Н.Й., влаштована Організацією Оборони Лемківщини.

20-22 липня 2001 р. — XIX Ватра в селі Ждиня на Лемківщині, влаштована Об'єднанням Лемків у Польщі.

4-5 серпня 2001 р. — XVI Ватра на оселі “Лемківщина” біля Дургам, Онтаріо в Канаді, влаштована Об'єднанням Лемків Канади.

СВІТОВА ФЕДЕРАЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ ЛЕМКІВСЬКИХ ОБ'ЄДНАНЬ (КАНАДА, ПОЛЬЩА, СЛОВАЧЧИНА, США, УКРАЇНА)

Головній Редакції часопису “Лемківщина”

На зламі тисячоліть, а саме в грудні 2000 року виповнилася кругла дата від дня народження бувший довголітній Голові ООЛ, та заступнику Голови СФУЛО пані Марії Дупляк. Народжена у чарівному Лемківському Краю Марія Дупляк свою любов до нього зуміла перенести на благо відродження Лемківщини. Батьки і природа щедро обдарували Марію вродою, добротою та невичерпним організаторським талантом. Можна лише дивуватися та по-доброму заздрити цій постійно випромінюючій енергії та тому натхненню, з яким Марія береться до вирішення чергових актуальних справ, що пов'язані з діяльністю української діаспори.

Марія належить до елітної Лемківської когорти і без сумніву є однією з найвизначніших постатей Світової Федерації Українських Лемківських Об'єднань, без її активної участі важко уявити повнокровне функціонування цієї щораз більш авторитетної організації.

Лемки в усьому світі завжди з радістю очікують на чергове число часопису “Лемківщина”, головним редактором і натхненником якого є Марія. Цей журнал здобув популярність завдяки багатогранному висвітленню як історії, так і сьогодення лемківської громади.

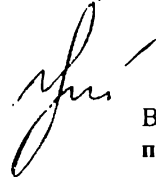
Марія радо приймає участь в роботі Конгресів, Конференцій, З'їздів та Лемківських Ватр, і де не була б Марія, завжди чути її гідний та вагомий голос про ті кривди, які були завдані лемкам, і що треба зробити аби відновити справедливість.

З Марією Дупляк легко спілкуватися і ще приємніше працювати. Вимоглива до себе, Марія вимагає адекватного ставлення всіх до спільної праці на благо відродження найпрекраснішого Краю на Землі — Лемківщини.

Дорога Маріє, в цей радісний день для Вас і Вашої Родини прийміть найщиріші вітання з нагоди ювілею. Нехай Ваша дорога буде устелена щастям, а Ви в доброму здоров'ї могли б ще дуже довго творити корисні справи на благо України та Лемківщини.

З роси та води!

Від імені Президії СФУЛО,

Відповідальний секретар,
проф. Іван Щерба

ваних станцій київського метрополітену “Лемківська”;

- з нагоди 70-річчя покійного голови СФУЛО Теодозія Старака ухвалила провести у Львові в 2001 році Міжнародну Наукову Конференцію “30 років діяльності СФУЛО. Здобутки і втрати”.
- доручила історично-культурній комісії підготувати до друку календар проведення всіх Лемківських Ватр, пісенно-фолклорних фестивалів та кermeshів, які проводяться у тих країнах, в яких СФУЛО має своїх представників.
- схвалила створення власної сторінки в Internet, і

зобов'язала Секретаря постійно інформувати через нею всю світову громадськість про події, що торкаються життя та діяльності лемків.

Чергове Засідання Президії СФУЛО вирішено провести у липні 2001 р. в с. Ждиня після закінчення Лемківської Ватри.

Наступний, III Конгрес СФУЛО рішено скликати у м. Києві – столиці України в 2002 р. і присвятити його 55-й річниці акції “Вісла”.

Відповідальний секретар Президії СФУЛО,
Проф. Іван Щерба

**Запрошуємо оглянути нашу Web-сторінку:
www.sfulo.lviv.ua**

Організація Оборони Лемківщини в Америці

вітає

новообраного голову Об'єднання Лемків у Польщі

СТЕФАНА ГЛАДИКА

*та бажає Вам багато сил, витривалости та здоров'я у Вашій праці
для добра нашої многострадалної вітки української землі, Лемківщини.*

ЕКЗЕКУТИВА КУ ООЛ

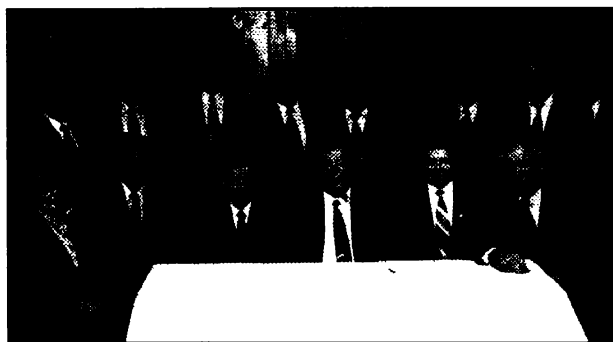
ВІДБУЛИСЯ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ ФУНДАЦІЇ ДОСЛІДЖЕННЯ ЛЕМКІВЩИНИ В АМЕРИЦІ

В неділю, 12 листопада 2000 року, в Українській Централі в Пассейку, Н. Дж. відбулися IX-ті Загальні Збори Фондації Дослідження Лемківщини.

Збори відкрив голова Фондації Володимир Кікта, який привітавши присутніх, попросив віддати хвилиною мовчання шану членам, котрі відійшли у вічність. Далі збори вела президія в складі: Зенон Галькович — голова, Іван Хомко — заступник та Стефан Гованський — секретар. Вибрано мандатну комісію в складі: Василь Гаргай, Стефан Малиняк, Зенон Войтович і затверджено номінаційну комісію в складі: Зенон Галькович — голова, Василь Гаргай і Теодор Малиняк — члени.

Звіти уступаючої управи Фондації Дослідження Лемківщини — голови Володимира Кікти, заступника Теодора Малиняка, секретаря Стефана Гованського та фінансового референта Василя Гаргая — відзеркалювали діяльність Фондації за останню каденцію.

До успіхів видавничої діяльності слід зарахувати спонсорування "Пропам'ятної Книги — 1947", виданої в Польщі з нагоди відзначення 50-ліття акції "Вісла", коспонсорування (разом з Науковим Товариством ім. Шевченка у Львові і Фондацією Українського Вільного Університету в США) книжки "Документи — Акція "Вісла", виданої у Львові українською мовою, переклад з польської, автора Євгена Місила і видання у Львові книжки "Різьбярство Лемківщини" Романа Одрехівського. Також приготовано до друку "Анна-ли Лемківщини" число VI. Важливою прозвучала

Учасники Зборів.

заувага: щоб далі успішно вести видавничу діяльність, Фондації потрібні відповідні фінанси, нові члени і спонсори. На створений стотисячний фонд відгукнулася частина людей, але ця ділянка потребує більше уваги, особливо щодо залучення нових спонсорів.

Підсумкою праці Фондації був звіт Контрольної Комісії, яка позитивно оцінила діяльність, вказуючи на зріст її майна.

В дискусії над звітами брала участь більша частина присутніх членів фондації. Дискусія в основному торкалась фінансових справ фондації і фінансового забезпечення дальшої діяльності.

Після дискусії над звітами та уділенням абсолютній уступаючій Управі і Раді Директорів, на пропозицію номінаційної комісії IX-ті Загальні Збори одноголосно вибрали нові керівні органи Фондації в такому складі: голова — Стефан Гованський, 1-ий заступник голови — Теодор Малиняк, секретар — Зенон Войтович, фінансовий референт — Василь Гаргай, адміністративний референт

ДО ВИДАННЯ КНИЖКИ-АВТОРСТВА СТЕПАНА ЖЕНЕЦЬКОГО ВИДАВНИЦТВОМ “СМОЛОСКИП” В УКРАЇНІ

Повище видання є широко розрекламоване на сторінках “Свободи” і “Америки”. Зі змісту реклами читач має враження, що це видання щойно тепер побачило світ.

А в дійсності воно не так. Згадана книжка Степана Женецького була видана Організацією Оборони Лемківщини ще в 1960-их роках.

В посіданні автора цих рядків є один примірник книжки “Гори метяться”, автор Степан Женецький, виданого Головною Управою Організації Оборони Лемківщини в 1961 році. На другій сторінці читаємо: “Бібліотека *Лемківських Вістей*, ч. 1. Обкладинка П. Холодного. Всі права застережені”.

Яке становище до цієї справи займе Крайова Управа Організації Оборони Лемківщини, не знаю. Але знаю, що вона являється правним власником цього видання.

Мирон Мицьо

* *Лемківські Вісті* — тоді, пресовий орган ООЛ.

— Іван Гресь. Рада Директорів: Володимир Кікта, Зенон Галькович, Богдан Чайківський, Іван Васічко, Юрій Ковальчик, Петро Гарайда, Іван Хомко і Іван Завада. Наукова Рада: д-р Іван Гвозда, Катерина Мицьо і Микола Дупляк. Контрольна Комісія: Стефан Косцюлек — голова, Петро Русинко і Стефан Малиняк — члени.

Почесні голови — Мирон Мицьо і Володимир Кікта.

У своєму слові новообраний голова ФДЛ — Стефан Гованський подякував за довір'я та закликав нововибрану управу і всіх членів до дружньої і плідної співпраці та продовжувати діяльність в рамках статуту — для добра нашої рідної Лемківщини — частини української землі.

Збори закрито Українським національним славнем.

Стефан Гованський

ПОЖЕРТВИ НА ФУНДАЦІЮ ДОСЛІДЖЕННЯ ЛЕМКІВЩИНИ

500.00 дол. — 1-ий Відділ ООЛ в Нью Йорку;

200.00 дол. — Українська Федеральна Кредитова Кооператива “Самопоміч” (Н.Дж.), Кліфтон, Н.Дж.;

по 100.00 дол. — І. Хомко, д-р П. і Л. Гой, 17-ий Відділ ООЛ, Рочестер, Н.Й.

Подав Василь Гаргай

*Відділи ООЛ
Пассейк, Елізабет-Картерет, Ірвінгтон,
Джерзі Ситі, Йонкерс та Нью-Йорк*

запрошують всіх на

ТРАДИЦІЙНИЙ ФЕСТИН-ПІКНІК

**в неділю, 5-го серпня 2001 р.,
о год. 12:00 дня**

**в Українському Культурному Центрі
в South Bound Brook, N.J.**

В програмі: мистецька частина, ЗАБАВА, лотерія та інші несподіванки. Смачна кухня в заряді наших пань.

ДО УВАГИ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ!

**Рішенням КУ ООЛ з 3 лютого 2001 р.
річна передплата “Лемківщини” у США
з 2001 роком виноситиме**

15.00 дол.

ВІДІЙШЛИ ВІД НАС

Св. п. ЛІЛІЯНА ЗАВАДА

Дня 17-го січня 2001 р. відійшла у Вічність **св. п. Ліліяна Завада**, проживши тільки 48 років.

Покійна народилася в Нью Йорку, дружина Івана Завади, та мати сина Зенона і дочки Христини. Ліліяна гарної вдачі, добра жінка і мати, люблена сусідами. Тяжка хвороба відібрала її молоде життя.

Похорон відбувся 22-го січня 2001 р. з Української Католицької Церкви св. Юра в Нью Йорку, а відтак на Holly Cross Cemetery в North Arlington, N.J.

Родині Покійної складаємо щирі співчуття, а Покійній нехай буде Вічна Пам'ять.

В пам'ять **св. п. Ліліяни Завади** на Пресовий Фонд журналу "Лемківщина" склали: **100.00 дол.** — 1-ий Відділ ООЛ в Нью Йорку і по **20.00 дол.** — Е. і П. Гарайда, Лукаш Мадараш. **Разом 140.00 дол.**

Управа 1-го Відділу, Н.Й.

Щиро дякуємо жертводавцям, а родині Покійної висловлюємо щирі співчуття.

Адміністрація ж. "Лемківщина".

ЗАМІСТЬ КВІТІВ

В 2-гу річницю відходу у вічність, 10 квітня 1999 р. у Кліфтоні Н.Дж., США, мого приятеля **св. п. Антона Косцьолек**, як нев'янучий вінок квітів на його могилу, складаю пожертву **\$25.00** на Пресовий Фонд квартиранта "Лемківщина". Родині покійного висловлюю щирі співчуття.

Пам'ять про покійного Антона Косцьолек хай назавжди залишиться між нами, а вільна Американська земля буде йому легкою.

Вічна йому пам'ять!

Василь Орісик,
Ванкувер, Канада.

ПОЖЕРТВИ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД ЖУРНАЛУ "ЛЕМКІВЩИНА"

За час від 1-го квітня 2000 р. до 31 грудня 2000 р.

По 187.50 дол. — Відділи ООЛ: 5-ий (Ірвінгтон), 3-ий (Пассейк), 7-ий (Джерзі Сіті), 4-ий (Картерет);

\$100.00 — Dudra Stephen;

\$52.00 — Lostowsky Petro;

\$41.00 — Hudak Peter;

\$40.00 — Yaworsky John;

\$35.00 — Rapawy Stephen;

\$28.00 — Gellner Kateryna;

\$26.75 — Katchmar Sam;

\$25.00 — Bilaniuk Oleksa;

по \$20.00 — Andrach Mary, Hlyniansky Katherine, Horbowy Walter, Madzelan Wasyl, Moskwa Jan, Tchir Dmytro;

по \$18.00 — Boiwka Michael, Malyniak Teodor, Staszkiw Iryna, Shewchuk Paul, Wasyliv Wasyl, Romaniw Bohdan;

по \$16.00 — Galczyk Stefan, Rotko John;

по \$15.00 — Bihuniak Stefan, Jakyma Wolodymyr, Kowalczyk Michael, Perun Pawel, Plaskon Justyn;

\$14.00 — Orysik William;

по \$13.00 — Danyliw Maria, Goj Lesia, Kupina John, Mediuch Medy, Rabarsky Wasyl, Ziatyk Peter, Danchuk Paulina;

по \$12.00 — Berchowyj Helena, Kiszczak C., Pawelczak

Teodor, Zawojski Jaroslaw;

по \$10.00 — Babiak Kornelio, Blazejewski Wolodymyr, Brechun Roman, dr. Bohdan Chudio, Dmytryk Petro, Doboszczak Bohdan, dr. W. P. Gerent, Grycko John, Fuga Paul, Halkowych Zenon, Hnatyszak Antonii, Kachmar Alex, Kapitul Steven, Kosciolk Jan, Ladna Eugene, Mak Melania, Maruszczak Wasyl, Maruszczak Nestor, Peltyszyn John, Sawycka Maria, Sawczk Myroslawa, Wojcio Maria, Wojtowicz John, Ukr. Selfreliance FCUPhiladelphia;

по \$8.00 — Fedak Taras, Kotlar John, Polanska Julia, Szynda Petro, Szkirpan Sammy, Howansky Steve;

по \$7.00 — Andrejchak Peter, Wasiw Wasyl;

по \$6.00 — Jakyma Wolodymyr, Shandruk Pawlo, Romancio Bazyli;

по \$5.00 — Chodan Mychajlo, Cynajko Baslio, Demkowych Eustahy, Dytyniak Wolodymyr, Flak Anna, Gres Peter, Hayda Jerry, Kaniszcak Andriy, Kocan Anna, Leszczynski Fewronia, Mycio Myron, Panczak Bazyli, Raczynska Iwanna, Rev. Peter Skrincoosky, Terrebetzky Petro;

по \$4.00 — Choma Stefan, Gamrat Semen, Maryn Nicholas;

Закінчення на кінцевій обкладинці.

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

Хвальна редакції журналу "Лемківщина"!

Щиро дякую за Ваш журнал. Я отримав всі числа за 2000 рік. Журнал завжди цікавий, змістовний і актуальний. І навіть деколи несподіваний. Коли я відкрив число 3 за осінь 2000 року, то на 13 сторінці пізнав до болю знайоме обличчя — обличчя пані Ірини Левицької.

Вона була першою в моєму житті вихователькою і вчителькою в Криничі. У нашому родинному альбомі збереглася фотографія від травня 1942 року, коли моя сестра Ганя йшла до конфірмації (вона перша справа у першому ряді, а пані Ірена сидить зліва біля своїх вихованців. В центрі фото її маленька донечка, з якою ми дружили).

Тому для неї особливі святкові вітання. Я щасливий і радий, що пані Ірена жива і здорова. Прошу редакцію передати від мене і моїх сестер Юлі, Стефи (вона вчилася в семінарії), Гані, Мілі вітання і найкращі побажання, міцного здоров'я, довголіття і всього найкращого в житті. Хай Бог дасть їй багато щасливих літ добробуту і життєвих радостей.

З повагою

Степан Криничський,
Івано-Франківськ, Україна.

КОЛЯДА 2000-2001 р. СПИСОК ЖЕРТВОДАВЦІВ

1-ий ВІДДІЛ ООЛ, Нью Йорк

200.00 дол. — Кредитівка "Самопоміч";

150.00 дол. — М. Гриненко ("Київ Ресторан");

100.00 дол. — Укр. Православна Кредитівка;

по 50.00 дол. — Т. Гнатишин, Е. і П. Гарайда, М'ясарня First Ave Meat Mkt., М'ясарня East Village Meat Mkt., А. і Т. Павелчак, І. Граничний, Р. Дякун — ресторан "Stage", Укр. Спортовий Клуб, Л. Мадараш, Х. Хомик, Р. Кіфяк;

40.00 дол. — Д. Мадараш;

30.00 дол. — Т. і М. Малиняк;

по 25.00 дол. — П. і Л. Гой, В. Грицюк, Т. Щеснюк;

по 20.00 дол. — А. Граничний, М. Волошин, В. Великанич, Е. Горон, Г. Стефура, А. Вархола, Ст. Барня, Г. Скомська, Д. Сениця, І. Завада, П. Вачур, Ю. Завада, Б. Кузмин, А. Тиханський, В. Панчак;

по 20.00 дол. — В. Влодзюк, А. і З. Войтович, О. Місько, З. Іваницький, Я. Куровицький, Б. Чиж;

по 10.00 дол. — І. Коваль, П. Бойцанюк, П. Попович, О. Петрик, І. Походай, Ст. Турчан, Ф. Сова, А. Демчук, П. Присташ, Г. Лещук, А. Качмарський, М. Гіряк, Д. Кишеня, Л. Старосольська, А. Гавран, П. Граничний;

по 5.00 дол. — М. Коваль, Д. Кіра.

2-ий ВІДДІЛ ООЛ, ЙОНКЕРС, Н.Й.

100.00 дол. — Кредитівка СУМ в Йонкерсі;

60.00 дол. — С. Гованський;

по 50.00 дол. — П. Гованський, Л. Футала, Я. Сисак, Я. Патлик;

по 40.00 дол. — П. Вариха, В. Уздейчук, М. Періх, М. Сидор, С. Щур, В. Щур, П. Капітула, С. і Т. Капітула, М. Барна, К. Мельничук;

по 30.00 дол. — І. Вислоцький, д-р М. Кіцюк, М. Кравець, Б. Ковалик, І. Куземчак, І. Ковальчик, Я. Вариха, П. Шкафаровський, М. Зварич, Р. Глушко;

25.00 дол. — П. Кулинич, В. Козіцький, д-р О. Козіцький, Р. Козіцький, д-р П. Козіцький, Б. і Е. Андришко, А. Кащак, Е. Борткевич, А. Шашкевич, І. Білянич, С. Вариха, Ст. Вариха;

по 20.00 дол. — І. Михалюк, В. Прусьак, Е. Яцевич, Т. Гошко, Т. Феціца, М. Крайнічин, В. Васічко, О. Щур, Т. Щур, А. Вариха, Б. Вітюк, Ю. Яворосняк, Т. Сасей, О. Гаран, Т. Коцур, А. Дашко, П. Камінський, Е. Мельничук, Я. Сахар, І. Мамрош, М. Филяк, М. Кузьмяк, М. Ференц, К. Фриз, А. Куцина, Ю. Ковальчик, Д. Глушко, В. Коцур — мол., А. Коцур, С. Курило, Л. Ардан, К. Кріль.

по 10.00 дол. — Т. Прусьак, С. Шульган, І. Кофля.

Подав С. Гованський

3-ій ВІДДІЛ ООЛ, ПАССЕЙК, Н.Дж.

По 100.00 дол. — Кредитівка "Самопоміч", А. і С. Малиняк;

70.00 дол. — І. Хомко;

по 50.00 дол. — М. і П. Русинко, П. і А. Гресь, С. і А. Косцьолск, В. і А. Гаргай, Б. Крисина, Я. і С.

Прегнер, С. і М. Дупляк, В. Войнов, З. і М. Бетлей, Д. і Т. Богач, М. і О. Гнатейко;

45.00 дол. — П. і С. Волфер;

по 40.00 дол. — І. Долошицький, П. Гира, Т. Хомишак, В. Гавроняк, І. Косцьолск, В. Васів, Ф. Жолондек, А. і М. Баран, О. і П. Фіголь, І. Гресь, І. Зельонка, І. Куземчак, М. Невмержицький, Т. Олещук;

35.00 дол. — І. і О. Ленчук;

по 30.00 дол. — В. і В. Чарнянська, Ст. Перун, В. і М. Карналух, В. і М. Зельонка, П. Млинарик, Ст. Татаренко, І. Білоброн, Б. і Л. Крамарчук, К. Ваньо;

по 25.00 дол. — І. Буртик, В. Марушак, М. Яворський, Й. Рось, Ю. Котляр;

по 20.00 дол. — П. і Ю. Вислоцький, Ст. Ульянов, А. і Л. Ленів, М. Дідух, Ст. Крицький, І. Андрух, П. Ярошак, Я. Завойський, І. Панчик, Т. Тарахівський, Т. і Д. Клеменко, І. Паниця, В. Паниця, М. Паниця, Я. Данків, Ю. Клим, В. Грицьков'ян, П. і Н. Баран, М. Кібала, О. і М. Лазебний, Ю. і М. Гаргай, В. і О. Смоляк, А. і З. Знак, А. Капітула, О. і М. Пелтишин, А. Кроль, Б. Баран, Е. і К. Міхалішин, М. Карлицький, В. Ткач, О. Падко, В. Головка, В. Кузик, М. і М. Філевич, О. і І. Русинко, А. і Р. Сидор, М. і Ю. Гончаренко, В. Петришин, М. Падко, Ст. Журавський;

15.00 дол. — Д. Мацько;

по 10.00 дол. — М. Садлик, Д. Станчак, М. Максимів, І. Глодава, Ф. Лешинська, Р. Дідух, М. Михалко, М. і Ю. Гаргай, Р. Крамарчук, О. С. Мендинський, Л. Микула, М. Чабан, В. Тижбір, Р. Галабурда;

5.00 дол. — В. Оліярник.

Подав В. Гаргай

4-ий ВІДДІЛ ООЛ, КАРТЕРЕТ, Н.Дж.

30.00 дол. — І. Васічко;

по 20.00 дол. — В. Матлага, А. Мор'як, А. Гнатишак, М. Вуйцьо, Ю. Полянська, М. Урда, І. Урда;

по 10.00 дол. — М. Ілечкова, І. Кушнір, Я. Турко, В. Дитиняк, Б. Кузишин, В. Янів, М. Гидзік.

5-ий ВІДДІЛ ООЛ, ІРВІНГТОН—НЮАРК, Н.Дж.

По 100.00 дол. — Кредитова Кооператива "Самопоміч" Ньюарк, С. Пузик, С. і А. Малиняк;

75.00 дол. — д-р Т. Шегедин;

по 50.00 дол. — А. і Г. Подбережняк, С. Бігуняк, Т. Пиж, Т. Василик, І. і А. Войтович;

по 40.00 дол. — І. Копина, І. Сорока, М. Гривна;

35.00 дол. — В. Кріль;

по 30.00 дол. — В. Кікта, В. Роговський, д-р Ю. Стефанівський, М. Семанишин;

по 25.00 дол. — Т. Полянський, М. Ляшук, П. Батьків, М. Цьок, С. Кмет, Д. Подбережняк, М. Дзіман, З. Федорчук;

по 20.00 дол. — С. Симчик, В. Боярський, О. Лацко, Н. Савицька, М. Винарчук, М. Заверуха, В. Закамарок, А. і Е. Ковар, А. Феденишин, Ю. Чарний, Я.

Петрус, В. Цинайко, Я. Голєбські, О. і Л. Бойко, Р. Бойко, І. Котляр;

15.00 дол. — І. Литвин;

по 10.00 дол. — Т. Кушнір, родина Мигаль.

Подав В. Кікта

7-ий ВІДДІЛ ООЛ, ДЖЕРЗІ СІТІ, Н.Дж.

200.00 дол. — Н.Н.;

50.00 дол. — С. Малиняк;

по 30.00 дол. — А. Кедринський, Й. Подобінський, Д. Тхір, Г. Гонос;

по 25.00 дол. — З. Галькович, В. Блажейовський;

по 20.00 дол. — П. Костик, В. Добровольський, П. Лукачин, М. Німчик, парафія св. Петра і Павла;

по 10.00 дол. — А. Малиновський, С. Гуралевич, Т. Мусило, П. Шерсмета, Г. Гаврилук, М. Пилипчук, П. Теличка, І. Шевчук, С. Чуйко, П. Палка, В. Гева, С. і Т. Білоус, І. Демчур;

по 5.00 дол. — Х. Кахнич, М. Колінець, І. Когут, І. Ванца, В. Білик, П. Васко, С. Гира.

8-ий ВІДДІЛ ООЛ, ЧІКАГО, Іл.

250.00 дол. — каса "Самопоміч";

по 100.00 дол. — "Міст—Карпати", ЦУКА;

по 50.00 дол. — Ю. Бозьо, І. Кліш, О. Полівка;

по 25.00 дол. — Д. Назаревич, С. Вербовий, О. і Б. Тхорик, М. Копот;

по 20.00 дол. — М. і Н. Ділендорф, О. Є. Терепенко, Я. Кравчишин, Л. і Б. Бендза;

по 10.00 дол. — Д. і С. Біланич, І. Іванишин, Б. та Е. Вербовські, А. Маринець.

11-ий ВІДДІЛ ОЛБАНСЬКОЇ ОКРУГИ

30.00 дол. — І. Філь;

25.00 дол. — Ю. Шипилявий;

по 20.00 дол. — Д. Кулик, Е. Мочульський, І. Романишин, В. Терлецький, П. Сп'як, А. Білинський, І. Мокій, А. Демчар, М. Філь, П. Шевчук, В. Мокей, І. Демчар, І. Суховацький, В. Літинський;

по 15.00 дол. — М. Ганке, С. Ксенич, П. Ксенич;

по 10.00 дол. — А. Коцан, М. Матейчук, М. Єдинак, А. Жеребинська, М. Бережанський, Я. Кушнір, М. Заблоцький, Г. Сембрат, А. Урбан, А. Васенко, І. Зендран, П. Урбан, Д. Папура, М. Сенета, А. Наболотна, Г. Ільницький, С. Мадзелян;

по 5.00 дол. — М. Шот, Б. Зволінський, Ст. Філяк, Ст. Гебуза, М. Скалій, А. Урбан.

Подав Д. Кулик

Всім жертводавцям щире спасибі!

Закінчення в наступному числі

Згідно з журналістичною практикою, редакція приймає тільки оригінали статей чи дописів. Статті, які були вислані/надруковані в інших журналах чи часописах не будемо поміщувати.

Редакція не приймає матеріалів не підписаних авторами та застерігає за собою право скорочувати статті та правити мову. Прислані матеріали редакція не повертає.

Статті підписані авторами, висловлюють їх власні погляди, а не погляди редакції. Редакція не буде поміщувати невірливих, образливих для кого-небудь висловів.

Передрук матеріалів з "Лемківщини" дозволяється при умові подання повної назви журналу.

Адреса: "LEMKIVSHCHYNA" Magazine, P.O. Box 7, Clifton, NJ 07011-0007, USA.

"LEMKIVSHCHYNA" Magazine is published quarterly by Organization for Defense of Lemko Western Ukraine, Inc., P.O. Box 7, Clifton, NJ 07011-0007, USA.

Subscription Rate, in the United States of America **\$15.00** per year (Bulk mail), in countries other than U.S., annual subscription is **\$16.00** in U.S. currency; single copy: **US \$3.75**.

Квартальник "ЛЕМКІВЩИНА" видає Організація Оборони Лемківщини в Америці.

Адреса: P.O. Box 7, Clifton, NJ 07011-0007, USA.

Річна передплата: в США **15.00 ам. дол.** звичайною поштою; в країнах поза межами США **16.00 ам. дол.** річно; ціна поодинокого числа **3.75 дол.**

Пресовий Фонд – закінчення

по **\$3.00** - Bihun Osyp, Figlus Maria, Kikta Stefan, Krajewski Nestor, Lewycky Roman, Polansky Teodor, Pylypchak M.I., Panchak Petro, Shandruch Pavlo, Slota-Sanocka Maria;

\$2.00 – Zematis Antanas V.;

по **\$1.00** – Hrywna Andrew, Nimetz Pawlo, Rotko Steve.

Дякуємо!

Анна Войтович,
адміністратор ж. *Лемківщина*

ПРОСИМО ВИПРАВИТИ

В дописі "В Чикаго величаво пройшов XVIII Кошрес Українців Америки" (*Лемківщина*, ч. 4, 2000) в списку делегатів від ООЛ (ст. 29) пропущено представника 1-го Відділу ООЛ в Нью Йорку – Василя Панчака. Перепрошуємо. — *Редакція*.

ПОЖЕРТВИ

НА ПОВІНЬ В ГУРОВІ ПЛАВЕЦЬКОМУ

(продовження)

1270.00 дол. — 1-ий Відділ ООЛ Нью Йорк (тому: **1000.00 дол.** -- 1-ий Відділ; по **50.00 дол.** — М. і Р. Кіфяк, А. і Т. Павелчак; по **20.00 дол.** — В. Панчак, Т. Малиняк, З. Войтович, Д. Мадараш, Е. і П. Гарайда, М. Волошин, Т. Гнатишин, І. Завада; **10.00 дол.** — П. Габюк.);

250.00 дол. — 7-ий Від. ООЛ в Джерзі Сіті;

218.00 дол. — 2-ий Від. ООЛ в Йонкерс;

100.00 дол. — 4-ий Від. ООЛ в Картерет.

Дякуємо!

Ст. Косцьолек, фінансовий рсф.

Час біжить...

Чи ви відновили передплату на журнал "Лемківщина"?

Якщо ні, зробіть це сьогодні!

Time is running out on your subscription to "Lemkivshchyna" magazine...

To avoid any interruption in service, simply complete and mail the card below today.

ACT NOW!

Річна передплата в США -- \$15.00 -- Annual subscription in the USA

✂

Please start/continue my subscription to "Lemkivshchyna" magazine.

Enclosed is a check for \$_____ to cover my subscription for years _____.

NAME _____

ADDRESS _____

Return to "LEMKIVSHCHYNA"
P.O. Box 7
Clifton, NJ 07011-0007

BULK RATE
U. S. POSTAGE
PAID
CLIFTON, NJ
PERMIT No. 937

НАШІ ВИДАННЯ

ДЕРЕВ'ЯНА АРХІТЕКТУРА УКРАЇНСЬКИХ КАРПАТ..... (альбомний формат, тверда оправа)	40.00 ам. дол.
АННАЛИ, Ч. 4. Матеріали про Лемківщину ..... (тверда, полотняна оправа, 256 стор.)	15.00 ам. дол.
АННАЛИ, Ч. 5. Матеріали-документи про Лемківщину ..... (тверда, полотняна оправа, 256 стор.)	20.00 ам. дол.
Марія Остромира. ЛЕМКІВЩИНА В ОГНІ. Повість ..... (тверда, кольорова оправа, 264 стор.)	10.00 ам. дол.
Т. і М. Лопаткевич. МАЛА САКРАЛЬНА АРХІТЕКТУРА ЛЕМКІВЩИНИ..... (тверда, полотняна оправа, 490 стор.)	25.00 ам. дол.
"1947". ПРОПАМ'ЯТНА КНИГА..... (тверда, полотняна оправа, 648 стор.)	20.00 ам. дол.
АКЦІЯ "ВІСЛА". ДОКУМЕНТИ..... (м'яка оправа, стор. 561)	20.00 ам. дол.
РІЗЬБАРСТВО ЛЕМКІВЩИНИ..... (м'яка оправа, стор. 259)	10.00 ам. дол.

До замовлення просимо ласкаво додати 3.00 дол. (до кожної книжки) на покриття коштів пересилки.

Замовляти на адресу:

The Lemko Research Foundation, Inc.
P.O. Box 7
Clifton, New Jersey 07011

Published by Organization for Defense of Lemko Western Ukraine, Inc.
P.O. Box 7, Clifton, New Jersey 07011-0007 USA

